פו־לע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 8. זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרײז 15 גראָשען

הײנט 10 זײטען

נײער פאָלקסבלאַט

№ 141 | Łódź, Niedziela, 19 czerwca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ט״ו סיון תרצ״ב | № 141

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בעריהמט. קינסטלער מאָריצי טרעמבאטש

איז שטערבליך פערוואונדעט געווארען בעת אַן אויטא-קאטאסטראפע

זיין פרוי און פריינד זענען ארויס אונבעשעדיגט

צהערנעכטען שפּעט אין אָוונט האָט זיך דער בעריהמטער לאָדזער קונסט-מאָלער מאָריצי טרעמבאטש צוזאַמען מיט זיין פרוי און זיינעם א פריינד אונגעפיש צוריקגעפאָהרען פון ווארשע מיט א לאָדזער טאַקסובקע נומער 12.

אין ווארשא איז ער געווען. כדי צו איינאָרדענען זיין קראַנקע טאָכטער, א בעקאַנטע פּיאַניסטקע, אין אָטוואָצק.

ארויסגעפאָהרען פון וואַרשא זענען זיי א זייגער 10 ביינאַכט, און אויפן וועג קיין סקערניעוויץ האָט דער שאָפער אָנגעהויבען צו בלאָנדזשען און איז נאָך 2 שעה אַרומוואַנדען געקומען אויפן וועג קיין בושעזשין. דער אַלטער קונסטמאָלער איז געווען זעהר מיד און איז איינגעשלאָפען אין דער טאַקסובקע. די נאַכט איז געווען א אויסערגעוועהנליך פינסטערע, אַזוי אז דער שאָפער האָט נישט בעמערקט דעם שאָסעי-אומבויג.

אין אַ געוויסען מאָמענט איז די טאַקסובקע אַריינגעפאַלען אין אַ גרוב, און דער אויטא האָט זיך איבערגעקעהרט.

עס האָבען זיך דערהערט מורא'דיגע וויי-געשרייען פון הינטער דעם אויטאָ. דער ערשטער איז ארויס פון הינטער דעם איבערגעקעהרטען אויטאָ דער שאָפער, וועלכען ס'איז גאָרנישט געשעהען און ער האָט אָנגעהויבען צו ראַטעווען די פּאַסאַזשירען, ווי ס'האָט זיך באַלד ארויסגעשטעלט איז אויך טרעמבאטש'ס פרוי און דעם ה' אונגעפיש גאָרנישט געשעהען.

נאָר דער קינסטלער איז געלעגען אָהן בעוואוסטזיין. נאָכ'ן אַרויסבעקומען דעם אומגליקליכען מאָלער פון אונטער דעם אויטאָ האָט זיך אַרויסגעוויזען, אז ער איז שווער פעוואונדעט, פון מויל נאָז און אויערען איז געגאָנגען בלוט.

די פערצווייפלונג פון דער פרוי און דעם קינסטלערס פריינד איז געווען אונגעהויער, ווייל די טאַקסובקע איז געווען צושטערט און דאָס האָט אויסגעשלאָסען די מעגליכקייט, אז מען זאָל קאָנען בעזאָרגען שנעלע הילף פאַר דעם אומגליקליכען

לסוף האָט זיך דאָך איינגעגעבען צוריק אויפצושטעלען די טאַקסיבקע און דער שאָפער האָט זיךגענומען צו דער ארבייט, כדי צו קענען ווייטער פאָהרען. נאָך אַ האַלבע שעה ארבייט האָט מען מיט דעם זעלבען אויטאָ טרעמבאטשן געברענגט קיין לאָדז און איהם גלייך געפיהרט אין פּאָזנאַנסקיס שפּיטאַל.

דאָרט האָט מען איהם אָבער נישט געוואָלט אויפנעהמען, ווייל ס'איז נישט געווען קיין קוואַליפיקאַציע פון דאָקטאָר. מען איז באַלד צוגעפאָהרען אין אַמבולאַטאָריום פון לינת-הצדק. וואו דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט אַ מוח-דערשיטערונג, אַ בעשעדיגונג פון חוט השדרה און א בעשעדיגונג פון לינקען אויג. די לאַגע איז געווען אַ געפעהרליכע און די קארעטקע פון „לינת-הצדק" האָט דעם שווער-פערוואונדעטען גלייך צוריק געפיהרט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל, וואו מ'האָט איהם שוין דאַסמאָל אויפגענומען. זיין צושטאַנד איז נאָך אַלץ אַ זעהר און זעהר ערנסטער...

* * *

אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע זענען אַרויסגעפאָהרען פאָרשטעהער פון דער פּאָליציי, כדי פעסטצושטעלען צי ביי דעם שאָסעי-אומבויג איז נישט פערהאַן קיין סיגנאַל-צייכען און צי ידער שאָפער איז נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר דער קאַטאַסטראָפע.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך, איז שפּעט ביינאַכט דער קינסטלער מאָריצי טרעמבאַטש אויף אַ קורצע ווילע געקומען צום בעוואוסטזיין, אָבער זיין צושטאַנד איז נאָך אַלץ אַ געפעהרליכער, די דאָקטוירים האָבן פעסט געשטעלט אַז דער שאַרבען פון דעם קינסטלער איז פולשטענדיג געפּלאַצט, כדי אָפּצוראַטעווען דעם אַנטוואָרטליכע אָפּעראַציע ,פון צונויפבייהען דעם

(ווייטער זעה 2־טע זייט).

Tkaniny A·G·B

SPÓŁKA AKCYJNA
PIOTRKOWSKA 80

uprzejmie zawiadamia Sz. Klientelę, że w poniedziałek 20 b. m. rozpoczyna

WYPRZEDAŻ

towarów **jedwabnych, wełnianych, bawełnianych** oraz **resztek.** UWAGA. Sprzedaż normalna odbywa się niezależnie od wyprzedaży.

די נײ־ערעפענטע

פּערפומעריע

BUCHWAJC
i ROTENBERG

11 ליסטאפאד 13 (קאנסטאַנטינער)

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע

קאסמעטיק

צו צוגענגליכע פרייזען. רעיעלע בעהאנדלונג!

PODZIĘKOWANIE.

Szanownym P. P. Doktorom Med.

J. AJZNEROWI i L. PIKIELNEMU

szpitala małż. Poznańskich w Łodzi, za udaną operację w wyjęciu mi zgniłej nerki i dzięki Ich energicznym staraniom jestem zdrowa i życie moje Im zawdzięczam. Tą drogą składam me serdeczne podziękowania, życząc Im pomyślności na Ich polu pracy.

3823 **SALA ETINGER,** Głowno

איינלאדונג!

די פערוואלטונג פון „מלביש ערומים" מאכט בעקאנט, אז היינט, זונטאג, פינקטליך 4 נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון בעקער-צעך, פילסודסקי גאס 57

פייערליכע בעקליידונג

פון 200 ארימע קינדער,

צו וועלכע אלע מיטגלידער און סימפאטיקער ווערען העפליך איינגעלאדען בייצוואוינען דעם יום-טוב פון די קינדער.

3630 די פערוואלטונג.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה כבדה גוע ונאסף אל עמיו אתמול בשעה 10 בערב בעלי אהובי, אבינו היקר, אחינו, זקננו ודודנו החסיד וירא שמים נ״ע

נפתלי הירצקי הכהן
צימרינאווסקי

בן ר׳ פנחס ז״ל בשנת השבעים לימי חייו אשר שמש בקדש הרב הגאון ר׳ אלי׳ חיים זצ״ל מייזל וגם הרב הגאון ר׳ אליעזר ז״ל טרייסטמאן.

ההלויה תהי׳ היום א׳ פ׳ בהעלתך בשעה 12 בצהרים מבית האבל רחוב זאכאדניא 51.

השרויים בצער עמוק
משפחתו המתאבלת.

צוליב די ערשטע שמערצליכע יאהרצייט פון מיין ליבע פרוי

גוטשא סאט נ״ע

און אונזער ליבע מוטער ווי אויך מיין ליבע שוועגערין

חי׳ קאהן נ״ע

ווערען היינט, 12 א זייגער מיטאג ענטהילט די מצבות. ס'ווערען געבעטען קרובים און בעקאנטע פינקטליך צו קומען.

די טרויערנדע פאמיליע.

פאר גאלד,
ביזשוטעריע און
לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזן
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 6079

צו די גנבים!

ביי א יודישען זשורנאליסט האט מען פריינטאג צוגעגנב'עט 2 וואליזקעס מיט וועש און מלבושים. די גנבים ווערען געבעטען זיך צו פערשטענדיגען טעלעפאניש אויפ'ן נומער 224-71.

צווישען פוילען און די סאוויעטען

ווערט די נאהענטסטע טעג אונטערגעשריבען ווערען א נישט-אנגרייפס-אפמאך

ווארשא, 18 (טעלעפאניש)

ווי מיר דערוויסען זיך, האבען זיך שוין פערענדיגט די אונטערהאנדלונגען צווישען די סאוויעטען און פוילען וועגען אונטערשרייבען א נישט-אנגרייפס-אפמאך. דער אפמאך זאל שוין די נאהענטסטע טעג אונטערגעשריבען ווערען אין ווארשא. צו דעם צוועק זאל קומען קיין ווארשע דער הויכער בעאמטער פון סאוויעטישען קאמיסאריאט פאר אויסערן-ענינים סטאמאניאקאוו.

באלד נאך דעם דאזיגען אפמאך זאל אויך אונטערגעשריבען ווערען אן'ענליכער אפמאך צווישען פראנקרייך און די סאוויעטען.

אכינעזער פארן פויזנער געריכט

פאר שמוגלען זיידענע-שטאף קיין פוילען

פויזען, 1. (טעלעפאניש). פאר'ן פויזנער קרייז-געריכט איז היינט געשטאנען אלס בעשולדיגטער אין שמוגלען זיידען-שטאפען פון אויסלאנד קיין פוילען דער כינעזער פין-טשו-פא. דער בעשולדיגטער האט אפגעגעבען זיינע ערקלערונגען אין כינעזיש און א דאלמעטשער האט זיינע רייד איבערגעזעצט.

פין-טשו-פא איז פערמשפט געווארען צו בעצאהלען 2000 זל. שטראף און די סחורות ווערען קאנפיסקירט.

א יודיש מיידעל ווערט משוגע

ווייל זי האט נישט אויסגעהאלטען די מאטורא-עקזאמענס

ווארשא, 18. (טעלעפאניש)

אין פינסק האט א געוויסע רויזע כייקין נישט אויסגעהאלטען די מאטורא-עקזאמענס און צוליב דעם איז זי משוגע געווארען. די עלטערן האבען זי אפגעפיהרט קיין ווארשא אין א שפיטאל אריין, אויפ'ן וועג האט זי געפרובט ארויסצושפרינגען פון צוג, צום גליק האט מען זי אפגעהאלטען פון דעם פערצווייפעלטען שריט.

בלוטיגע צוזאמענשטויסען אין לייפציג

צווישען קאמוניסטען און היטלעריסטען

לייפציג, 18 (ספ. טעל.)

אויף די לייפציגער גאסען זענען היינט פארגעקומען בלוטיגע צוזאמענשטויסען צווישען היטלעריסטען און קאמוניסטען.

עס זענען פארגעקומען פארמעלע שלאכטען, בעת וועלכע עס זענען אפילו בענוצט געווארען קוילען-וואַרפער און ביקסען. עס זענען פארהאן פיל פערוואונדעטע, פון וועלכע א טייל רעגלען זיך מיט'ן טויט אין די שפיטאלען.

32 מענשען אומגעקומען

בעת א שרעקליכען אויפרייס אויף א שיף

לאנדאן, 18. (ספ. טעל.) אין פארט אין מאנג טרעאל איז אויפ'ן ענגלישען דאמפער סימבעליען פארגעקומען א שווערער אויפרייס, צוליב דעם האט דער דאמפער זיך אנגעצונדען.

לויט ביז-איצטיגע ידיעות זענען 32 מענשען דערהרגעט געווארען צווישען זיי עטליכע פייערלעשער, 30 זענען שווער-פערוואונדעט געווארען און וועגען 10 זענען נישט פערהאן קיין שום ידיעות.

היטלעריסטען בעפאלען א יודישע לויה

זענען מבזה דעם מת און שלאגען די מלווים

ברעסלוי, 18. (ספ. טעל.) אין ברעסלוי האבען היטלערס שטורם-אפטיילונגען איינגעארדענט א דעמאנסטראציע. די פאליציי האט נישט געשטערט.

אין די אוונט-שעה'ן זענען היטלערס באנדיטען בעפאלען א יודישע לויה, געשלאגען די מלווים, געעפענט דעם ארון. די פאליציי האט בשום רעאגירט.

אמעריקאנער אינוואלידען אקופירען דעם פארלאמענט

בעת דער דעבאטע שטארבט א דעפוטאט אויף דער טריבונע

וואשינגטאן, 18 (ספ. טעל.)

דער אמעריקאנער סענאט האט אפגעווארפען דעם בעשלוס פון קאנגרעס וועגען אויסצאהלען די אינוואלידען-רענטע, מאטיווירענדיג דאס מיט דעם דעפיציט אין בודזשעט.

צוליב דעם בעשלוס האבען די אינוואלידען אקופירט דעם בנין פון סענאט און ווילען איהם נישט פערלאזען.

וואשינגטאן, 18 (ספ.)

דער דעמאקראטישער דעפוטאט עסליק האט געהאלטען א רעדע צום גינסטען פון די מלחמה-אינוואלידען. די גאלעריע פון קאנגרעס-זאל איז פול געווען מיט מלחמה-אינוואלידען, קרבנות פון דער לעצטער אימפעריאליסטישער וועלט-מלחמה. די אינוואלידען האבען געשטורעמט דעם זאל מיט זייערע פארדערונגען און לאזונגען.

אין מיטען זיין רעדע איז דעם דעפ. עסליק נישט גוט געווארען און ער איז באלד געפאלען א פערחלש'טער אויף דער רעדנער-טריבונע. ער האט בעקומען א הארץ-שלאג און אויפ'ן ארט געשטארבען. אין קאנגרעס-זאל איז געווארען א גרויסע מהומה. אלע קאנגרעס לייט זענען געלאפען פון זייערע ערטער צו דער טריבונע. דער פארזיצער פון קאנגרעס האט איבערגעריסען די זיצונג.

מענשליכע קרבנות

בעת שטורם-ווינדען אין פוילען

ווילנא, 18. (טעלעפאניש).

איבער'ן פאסטאווער פאוויאט האט זיך אריבערגעטראגען א שרעקליכער שטורעם; צוויי פויערים זענען דערהרגעט געווארען פון א דונער און אין א רייהע דערפער זענען אויסגעבראכען שרפות.

בריסק, 18((טעלעפאניש).

בעת'ן שטורעם אין דארף קוטשעווא, דראהיטשינער פאוויאט האט א דונער דערהרגעט די פרוי פאראשינקאווא, דרייסיג יאהר אלט, דער מאן איז אויך געטראפען געווארען, אבער ס'איז געלונגען איהם צו דערהאלטען ביים לעבען.

סטאניסלאוואוו, 18. (טעלעפאניש).

אין ווארשטא אין אומגעגענד און ביי דער רו מענישער גרעניץ איז ארויסגעפאלען א געדיכטער שניי; די קארפאטען-בערג זענען בעדעקט מיט א דיקער שיכט שניי פון עטליכע צענטימעטער די גרעב. דאס האט ארויסגערופען א פאניק צווישען די קור-געסט, וועלכע געפינען זיך אין יארעמטשע, מיקוליטשין, ווארכטא, און אנדערע ערטער אין די קארפאטען.

לובארטאוו, 18. (טעלעפאניש).

א שרעקליכער שטורעם מיט א האגעל האט אין גאנצען לובארטאווער פאוויאט אנגעמאכט א חורבן עס זענען פערניכטעט געווארען 2300 מארגעס פערזייטע ערד.

שטאנד-געריכט אין ראדאם

פאר דערשיסען א פראוואקאטאר

ראדאם 18 (טעל.)

דעם 2-טען יולי וועלען שטיין פארן שטאנד-געריכט דריי קאמוניסטען פון אסטראוויעץ: יאן פערעמניאק, לוציאן פארטינסקי און ארבאטא, וועלכע האבען דעם 27 מאי דערמארדעט זייער פארטיי-חבר יוזעף נאווראט – מאנקא; דער לעצטער זאל האבען פערראטען די פארטיי.

דאס וועט זיין דער ערשטער שטאנד-געריכט אין ראדאם.

די נייע פערוואלטונג פון ארטיסטען-פעראיין

ווארשא, 18. (טעלעפאניש).

אין דער נייער פערוואלטונג פון יודישען ארטיסטען-פעראיין זענען דורכ'ן צוזאמענפאהר געקליבען געווארען: הארט, שאפירא, סאנדלער, ברין, מאנדרעלבליט, קורץ, קאדיש, גוטמאן און קאץ.

אין דער רעווידיר-קאמיסיע: ליפמאן, שטאקפעדער און סטרוגאטש.

אין חברים-געריכט: קליין, שושנה, ראטשיין, באזשיק און נארבאזש.

בעריהמטער קינסטלער מוריצי טרעמבאטש שטערבליך פערוואונדעט בעת אן אויטא-קאטאסטראפע

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

אנטווארטליכע אפעראציע פון צונויפבייהען דעם שארבען.

מוריצי טרעמבאטש איז איינער פון די בעקאנטסטע און בעריהמטסטע יודישע קונסט-מאלער. ער איז אליין א לאדזער און ערשט נישט לאנג האט ער געפייערט דעם 50-יעהריגען יובילעאום פון זיין קינסטלערישער טעטיגקייט. לעצטענס איז ער געווען איינער פון די קאנדידאטען אויף דער קונסט-פרעמיע פון דער שטאט לאדז אויפ'ן יאהר 1932. ער איז דאס לעצטע יאהר סובסידירט געווארען דורכ'ן לאדזער מאגיסטראט און דורך דער יודישער קהלה.

אכטונג, לעטניקעס!

דער עלטסטער און איבעראל-בעוואוסטער כשר'ער רעסטאראן פון

ה. י. קארא זאוואדזקא 4

עמפפעהלט צום איצטיגען זומער-סעזאן איהרע גוט-בעקאנטע, געזונדע און געשמאקע

מיטאגען פון 50 זל. אן

ערשטקלאסיגע בעדינונג! פאר אבאנאמענטען — עקסטרא ראבאט!

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דער ג' קונדשאפט אז איך גיב ווייטער ארויס מיינע גוט-בעקאנטע

גלאט כשר'ע מיטאגען

און איך בעט זעהר מיך ווייטער צו בעזוכען. די פרייזען זענען צוליב'ן קריזיס רעדוצירט

א מיטאג 1.25 זל. ביז 2.50 זל.

מיט אכטונג קעמפינסקי, פיעטריקאווער 66

ZASTRZYKI, opatrunki, dyżury

LIZA NAMIOTÓWNA

Dyplomowana

Higienistka-Pielęgniarka

ALEJA I MAJA 35 front, I piętro. Tel. 145-02.

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווע 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אבענד זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

אכטונג, לעהרערינס!

ס'ווערען געזוכט קוואליפיצירטע

לעהרערינס

און אויך א לייטערין פאר א „האנדעלס- און ווירטשאפטס-שול". רעליגיעזע - געשטימטע האבען פארצוג. אפערטען אין אדמ. פאר „האנדעלס-שול".

כשר! וויכטיג! כשר

נייעס צום זומער-סעזאן!

ווילט איהר זיין געזונד ?

ווילט איהר עסען געשמאקע און פרישע מיטאגען, פריהשטיקען און אווענדברויטען ?

קומט אלע ווי איינער נור אין דעם גוט-בעקאנטען, היגיענישען, כשר'ן

באר „בריסטאל"

4 פאלודניאווא 4

טעל. 74-151

וואו איהר בעקומט צו יעדער צייט די בעסטע

מיטאגען פון 50 גר. אן

מיט געפילטע פיש

און פערשידענע אווענדברויטען

פון 90 גר. אן.

פריהשטיקען צו בעקומען פון 7 פריה אן קומט און איבערצייגט אייך! געבעקס פריי! סאלידע בעדינונג!

כ'שיק אפ מיטאגען צו הויזע אהן עקסטרא קאסטען.

אכטונג, טוריסטען! נור נאך 8 טעג!

עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל

אונטער דער לייטונג פון אינזש. י. זילינסקי.

אינפארמאציעס ווערען ערטיילט טעגליך פון 11—1 און פון 4—7 אווענד אין

„תוצרת ארץ-ישראל", שרודמיעסקא 1.

די רייזע קומט פאר אין חודש יולי. די צאהל פון די עקסקורסאנטען איז בעגרעניצט. — דעם זומער פערברענגט מען די אורלויבען און די אפרוה-צייט אין ארץ-ישראל.

3831

משיח-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע אין פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל-בעוואוסטער צוקערבעקעריי

נ. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל. 82-143

ס'ווערען ארויסגעגעבען טעגליך יארסקע מיטאגען, פריהשטיקען און אווענדברויטען.

בעקאנטמאכונג.

דער לאנגיעהריגער מיטארבייטער פון דער ג. פירמע א. ארנשטיין, פאמארסקא 3, האט ערעפענט אן עלעגאנטען

הערן- און דאמען-פריזיער-סאלאן

אויף פאמארסקא 11.

עמפפעהלענדיג זיך ווייטער דער געשעצטער קונדשאפט, צייכען איך מיך מיט אכטונג

ADOLF FRYDE

ערמעסיגטע פרייזען! סאלידע בעדינונג!

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומע

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

דעקלאראציע פון 5 מלוכות

אויף דער ענטשעדיגונגס-קאנפערענץ אין לאזאן

וועגען די סכנות וואס דראהען דער וועלט

לאזאן, 18 (ספ. טעל.) די צווייטע פלע-נאר-זיצונג פון דער רעפאראציע-קאנפערענץ האט זיך געעפענט הײַנט 10 פריה. מאקדאנאלד האט געמאלדען, אז די זיצונג איז א פערטרויליכע און געבעטען די פארשטעהער פון דער פרעסע צו פערלאזען די קאנפערענץ נאכדעם ווי מ'וועט אי-בערלייענען די דעקלאראציע פון די פינף גרויסע מלוכות וועגען דער פראגע פון די רעפאראציע-צאהלונגען.

נאכ'ן אויסהערען די דעקלאראציע האבען די פארשטעהער פון דער פרעסע פערלאזען די זיצונג.

די דעקלאראציע איז איבערגעלייענט געווא-רען אין נאמען פון ענגלאנד, פראנקרייך, בעלגיען, איטאליען און יאפאן. דארט ווערט געזאגט, אז די רעגירונגען פון די אלע 5 מלוכות זענען טיף איבערצייגט, אז מען מוז זוכען תיכף אן'אויסוועג פון די פינאנציעלע און עקאנאמישע סכנות, וועלכע דראהען דער וועלט און מען מוז געפינען מיטלען ווי אזוי צו פערבעסערען די לאגע אין אייראפע; די צאהלונגען, וואס דארפען רעאליזירט ווערען שוין דעם 1. יולי — האלטען די דערמאהנטע מלוכות — דארפען אויף דער צייט, וואס די קאנ-פערענץ דויערט אפגעשטעלט ווערען, אבער זיי וועלען דארפען אויסגעצאהלט ווערען אין א וואס גיכערען טערמין. דאס איז נוגע נאר די צאהלונגען פאר מלחמה חובות און ענטשעדיגונגען. צו אנדערע הלוואות, וואס זענען ארויסגעלאזט אויפ'ן מארק האט די דעקלאראציע קיין שייכות נישט.

אונטער דער דעקלאראציע זענען אונטערגע-שריבען: טשעמבערלען (ענגלאנד), הערייא פראנק-רייך), מאסצאני (איטאליען), דענקין (בעלגיען) און יאשירא (יאפאן).

לאזאן, 18 (ספ. טעל.) די ווייטערדיגע זיצונגען פון דער קאנפערענץ. נאכ'ן איבערלייע-נען די דעקלאראציעס פון די 5 מלוכות, זענען פערטרויליכע און קיין שום קאמוניקאט פאר דער פרעסע ווערט דערווייל נישט ארויסגעגעבען.

לויט ווי מ'גיט איבער האט נאכדעם געהאל-טען א רעדע דער דייטשער קאנצלער פאן פאפען, וועלכער האט אויפגעוויזען, אז די ענטשעדיגונגס-חובות, וואס בעלאסטען דייטשלאנד ברענגען שא-דען דער גאנצער וועלט און האמעווען די עקאנא-מישע ענטוויקלונג און די ווירטשאפטליכע בעצי-הונגען אויפ'ן גאנצען ערד-קוגעל.

פאן פאפען האט אבער נישט דערקלערט קאטעגאריש, אז דייטשלאנד וועט נישט צאהלען אדער זי וויל נישט צאהלען.

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.) אלע היגע ציי-טונגען שרייבען, אז אין לאזאן האט מען נעכטען אוועגד בעשלאסען אונטערצושרייבען נאך הײַנט דאס פראלאנגירען דעם מאראטאריום פאר דייטש-לאנד אויף דער גאנצער צייט, וואס די קאנפערענץ וועט דויערען.

ענגלישער פונט פאלט ווידער

און די בערזעס זעהען פאר אווייטערדיגע ירידה

לאנדאן 18 (ספ. טעל.)

די געשעהעניש פון טאג אויף די וועלט-געלד-בערזעס איז דאס ווייטערדיגע פאלען פון ענגלישען פונט. דער פונט איז געפאלען ביז 3 דאלאר 60. דאס איז אבער נאך נישט קיין סוף פון דער פונט-ירידה.

ערב אנ'אינפלאציע פון דייטשען מארק

סענסאציאנעלע רעדע פון געוועזענעם קאנצלער ברינינג

בערלין 18 (ספ. טעל.)

אויף א פערזאמלונג פון דער צענטער-פאר-טיי האט דער געוו. קאנצלער ברינינג געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט געזאגט, אז זיין רעגירונג איז געפאלען צוליב דעם וואס געוויסע קרייזען האבען געוואלט אדורכפיהרען א אינפלאציע פון דער וואלוטע, מ'דארף אכטונג געבען, אז אין די נאהענטסטע וואכען זאל דערצו נישט קומען.

צום 10-טען יאהרצייט נאך דער ערמארדונג פון וואלטער ראטענוי

רעכטס — דאס ארט אין גרונעוואלד (בערלין), וואו ראטענוי איז ערמארדעט געווארען.

ריזיגע ארבייטער-דעמאנסטראציעס אין בערלין

געגען די נייע דעקרעטען פון פרעז. הינדענבורג

בערלין, 18. (ספ. טעל.) אין בערלין, דרעז-דען, האמבורג, און אנדערע דייטשע שטעט זענען הײַנט פארגעקומען גרויסע ארבייטער-דעמאנסטרא-ציעס אלס פראטעסט געגען די דעקרעטען פון פרעזידענט הינדענבורג, וועגען ערלויבען די היטלער-ריסטישע שטורם-אפטיילונגען.

די פראטעסט-דעמאנסטראציעס זענען ארגא-ניזירט געווארען סיי דורך די ס.ד. סיי דורך די קאמוניסטען.

די דעמאנסטראציעס האבען געהאט א רוהיגען פערלויף און האבען געהאט פאר א ציל געגענצו-ווירקען די זונטאגדיגע נצחון-דעמאנסטראציעס, וועלכע וועלען ארגאניזירט דורך די היטלעריסטען.

הנחות אויף באהן-בילעטען

פאר פאסאזשירען, וואס פאהרען גרופענווייז

0 ווארשא, 18. (טעלעפאניש). לויט א פער-ארדנונג פון קאמוניקאציע-מיניסטעריום וועט יעדע גרופע פאסאזשירען וואס בעשטעהט פון 52 פערזאן און וועלכע פאהרען צוזאמען, אהן אונטערשיד צו-ליב וואס פאר א ציל, קענען געניסען פון 25-פראצענטיגע פריידהנחה. די פעראָרדנונג געהט אַר-ריין אין קראפט דעם 1 יולי.

דאנציגער געריכט בעפרייט 3 היטלערישע מערדער

דאנציג, 18. (ספ. טעל.)

דאס געריכט האט ווידער בעפרייט 3 היט-לעריסטען, וועלכע זענען בעשולדיגט געווען אין ערמארדען דעם ראטמאן נ. ברון.

דער דאזיגער בעפרייאונגס-אורטייל פון די היטלערישע מערדער האט געמאכט א שווערען רושם אין די געזעלשאפטליכע קרייזען פון דאנציג.

עקס-קייזער ווילהעלם

וויל באמת צוריקומען קיין דייטשלאנד

בערלין, 18. (ספ. טעל.)

די קלאנגען וועגען דעם, אז דער עקס-קייזער ווילהעלם וויל צוריקקומען קיין דייטש-לאנד און בעזעצען זיך אין קאבורג בעשטעטי-גען זיך.

ווילהעלם בעמיהט זיך נישט נאר ביי דער דייטשער מלוכה, נאר אויך ביי די קאאליציע-מלוכות.

סטאניסלאוו האוזנער

וועט נאך היינטיגעם יאהר פליהען קיין ווארשא

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון דער פוילישער טע-לעגראפען-אגענטור האט בעקומען די דעפעשע פון סטאניסלאוו האוזנער, אין וועלכער ער שרייבט אז נאך היינטיגעס יאהר וועט ער קומען צו פיל-הען פון אמעריקא קיין ווארשא.

וויכטיגע בעראטונגען פון פראנצויזישען קאבינעט

פאריז, 18 (ספ. טעל.)

היינט אין דער פריה איז געקומען קיין פא-ריז דער פרעמיער הערייא און באלד נאכ'ן אן-קומען איז פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטערען-ראט אונטערן פארזיץ פון פרעזידענט לעברען. אויף דער זיצונג האט הערייא אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער לאזאנער קאנפערענץ.

א שטילער טאג אין לאזאן

די „גרויסע" זענען זיך פונאנדערגעפאהרען

לאזאן, 18 (ספ. טעל.) היינט זענען אין לאזאן נישט פארגעקומען קיין שום אפיציעלע קאנפערענצען.

די פאליטיקער פון די פערשידענע לענדער האבען בלויז אפגעהאלטען פריוואטע געשפרעכען און פארנאכט זענען זיי זיך צופאהרען ווער קיין גענף, ווער קיין פאריז.

צווישען די, וואס זענען אבגעפאהרען פון לאזאן' געפינען זיך: הערייא און באנקור, וועלכע זענען צוריקגעפאהרען קיין פאריז.

„עקא-דע-פארי" מעלדעט, אז די ווייטערדיגע קאנפערענצען וועגען ענטוואפענונג און דאס גענויע אויסארבייטען די פרטים וועגען רעפאראציע-פראגן וועלען געפיהרט ווערען אין גענף.

פראפ. פיקאר פליהט אין דער סטראטאספערע

אין אנהויב פון חודש יולי

ציריך, 18. (ספ. טעל.) דער בעקאנטער סטראטאספערע-פליהער פראפ. פיקאר פליהט ווי-דער ארויס אויף זיין נייעם אפאראט אין דער ערש-טער העלפט פון חודש יולי ד.י.

פראפ. פיקאר פערזיכערט אז איצט וועט איהם געלונגען צו דערגרייכען ביז 18.000 מעטער אין דער הויך.

דער מורא'דיגער באהן-פערברעכער מאטושקא

איז פערמשפט געווארען אויף 6 יאהר טורמע

ווי ען, 81. (ספ. טעל.) דער זאל פון געריכט, וואו ס'קומט פאר דער פראצעס פון מאטושקא'ן איז פול געפאקט. די שפאנונג וואקסט. מ'רעכענט, אז היינט שפעט ביינאכט זאל שוין ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

אין זיינע ווייטערדיגע דערקלערונגען דער-ציילט מאטושקא אז שולדיג אין די אלע אטענטא-טען, וואס ער האט אויסגעפיהרט און צו וואס ער איז זיך מודה — איז דער ביזער גייסט וואס טרעט פון איהם נישט אפ שוין 20 יאהר און וועלכער האט די גאנצע צייט אנגעפיהרט מיט זיינע טאטען.

דער דאזיגער גייסט הייסט אמאל בערגמאן, אמאל לעאן שאלענסקי; ער איז אינגאנצען א פלי-ביקער, איז א בעל-מופת, איצטער פליהט ער אין די וואלקענס אויף עראפלאנען און אלע ריכטונגען, פון בעלגראד ביז ווארשא.

דעם אטענטאט ביי אנסבאך — דערציילט מא-טושקא ביי א גרויס געלעכטער פון פובליקום — האט אויך אויסגעפיהרט דער גייסט, ער האט דאס איהם געגעבען די צייכנונגען פונ'ם גאנצען פלאן פון דער באהן-ליניע, וואו ס'איז געווען אנגעמערקט דאס ארט, וואו מען דארף דעם אטענטאט אדורכפיה-רען. דאסזעלבע איז אויך געווען מיט'ן אטענטאט ביי אויטערבאך; ער דערצעהלט ווייטער וועגען א-טענטאט ביי ביא-טארבאך און דערביי הויבט ער אן שרעקליך צו וויינען, זאגענדיג אז איהם טוט וויי דאס הארץ צוליב די געפאלענע קרבנות. ער האט — זאגט ער — געקעמפט מיט'ן אטעאיזם, אבער נישט מיט קיין מענשען; דעם מענש האט ער קיין שום שלעכטס נישט געוואלט טון.

אין מיטען דער רעדע הויבט מאטושקא אן מורמלען צו קוקען אויפ'ן פראקוראר און שרייט אויס:

„אט דאס פנים געפעלט מיר נישט!"

ווין, 18. (ספ. טעל.) א רייה עדות דערציי-לען וועגען מאטושקען, אז ער איז א:'עראטאמאן, א היסטעריקער. אייבער הערמאן האט דערציילט, אז מאטושקא האט זיך ענטשלאסען צו קויפען אין א פערטעל שעה א הויז.

מאטושקא שרייט אויס, אויפהויבענדיג זיך פון ארט:

— נישט אין א פערטעל שעה נאר אין א האל-בע מינוט האט איך געקויפט דאס הויז. דערמאנט זיך אקארשט.

נאך די דערקלערונגען פון באהן-מאשיניסט אבע-פייכטער, וועלכער האט אנגעפיהרט מיט'ן צוג וואס האט געליטען פון אטענטאט, געהט צו איהם צו מאטושקא און בעט איהם איבער פאר די שרעק, וואס ער האט איהם פערשאפט.

ווין, 18. (ספ. טעל.) היינט איז נאך אויס-געהערט געווארען מאטושקעס פרוי, זי פערזיכערט אז איהר מאן איז א משוגע'ער, מאטושקא קוקט אויף דער פרוי און שמייכעלט, נאכדעם ברעכט ער פלוצ-לונג אויס אין א געוויין.

מאטושקא איז פערמשפט געווארען אויף 6 יאהר טורמע.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די סלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

לאדז.
19 יוני 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
19 יוני 1932

ארחדות

ווי דערגרייכט מען זי?

ס'איז אקטועל געווארען די פראגע וועגען אן־אלוועלטליכען יודישען קאנגרעס. דער פראיעקט שטאמט פון רבי סטיפען וויז, פרעזידענט פונ'ם יודישען קאנגרעס אין אמעריקע, וועלכער האט דערווייל צונויפגערופען א קאנפערענץ אין שווייצאריע.

די יודישע ווארשזאגערס אין פוילען פאדערען שוין, אז פאר אט דער פאר־קאנפערענץ זאל צושטאנדקומען א יודישער צוזאמענפאהר אין פוילען, וועלכער זאל אויסארבייטען אנ'אלגעמיינער יודיש־פוילישע פלאטפארמע אויף דער פאר־קאנפערענץ.

פרעגט די וועלט: וואס קען אזא קאנגרעס אויפטון? וואסער כוח פארמאגט ער צו ליבדערען, די יודישע שווערע לאגע אין אלע לענדער? און ווי וועט ער קענען אראפשאבען ביי יודען די פארטיי־אמביציעס און ארויסקריגען אייניהייטליכע רעזאלוציעס? און וואסער ראלע קען בכלל שפילען אזא מין קאנגרעס אין יודישען געזעלשאפטליכען לעבען?

אויף דער לעצטער פראגע איז גיאר גרינג צו ענטפערען. אויב מ'זאל זיך דערמאנען, אז דער מלוכה־פארלאמענט אין אמעריקע הייסט: קאנגרעס און אז דער דאזיגער יודישער קאנגרעס איז אויך א מין פארלאמענט, וואס פונקציאנירט פערמאנענט ווי א רעפרעזענטאנץ פון יודישען קיבוץ. הגם ער קען זיך נישט בעריהמען מיט קיין גרויס פאפולערקייט, בפרט אז ער האט אנ'ערנסטען קאנקורענט — דעם אריסטאקראטישען יודישען קאמיטעט.

ביי סטיפען וויז האט מסתם דער אמעריקאנער יודישער קאנגרעס געגאלטען פאר א מוסטער, מ'וועט שוין ווי ס'איז צונויפשאבען א קאנגרעס, דערהויפט מיט דער הילף פונ'ם פערטיגען ציוניסטישען אפאראט אין דער גאנצער וועלט. ס'וועט געשאפען ווערען א שטענדיגע קאנגרעס־ביורא, און די וועט שוין רעדען אין נאמען פון אלוועלטליכען יודענטום.

און מיר מוזען מודה זיין, אז אזא פערספעקטיווע מעג אונז פאר דער ערשטער צייט אימפאנירען, פאר אנ'ערשטען פרוב איז אזא מין ארגאניזאציע די גרעסטע דערגרייכונג וועגען וועלכער מ'קען חלומ'ען!

שווערער איז צו געפינען אנ'ענטפער אויף די ערשטע צוויי פראגעס. אבער אויך דא איז קלאר איין זאך: אז וואס בעשיידענער ס'וועלען זיין די רעזאלוציעס, אלץ גיכער קען מען זיך ריכטען אויף רעזולטאטען. אבער מיט וואסער רעזאלוציע זאל מען קומען צו דער וועלט און ווי אזוי זאל מען דערגרייכען אחדות ביי יודען?

דוכט זיך, אז דער ערשטער קאנגרעס האט צו דערפיהלען בלויז איין אויפגאבע: צו פראקלאמירען די עקזיסטענץ פון דער יודישער נאציע און שאפען אזוי צו זאגען, אנ'אדרעס פון יודישען פאלק.

פערהאן שוין א פרעצעדענט אין דער וועלט־ארגאניזאציע פון די שריפטשטעלערס, וועלכע האבען אנערקענט א לאנד „יודיש", כאטש די האט נישט קיין טעריטאריע, אזוי דארף אויך דער פעלקער־בונד אנערקענען פרינציפיעל א פאלק „יודיש" כאטש ער איז עקסטעריטאריאל.

דער דאזיגער פרינציפ איז שוין פראקלאמירט געווארען מיט עטליכע און דרייסיג יאהר צוריק דורכ'ן ערשטען ציוניסטישען קאנגרעס, אבער דאס האבען געטון די בעפולמעכטיגטע פון א פארטיי, נישט פון גאנצען פאלק, ווען מ'וואלט דעמאלט געפרעגט אנדערע טיילען פונ'ם יודישען פאלק, וואלטען זיי טאקע נישט געאיילט זיך פעראייניגען מיט אט דעם נאציאנאלען מאניפעסט.

חוצדעם איז דער דעמאלסדיגער אויספיהר פונ'ם ציוניסטישען מאניפעסט געווען אנ'אנדערער.

מיר זענען א פאלק גלייך מיט אלע פעלקער — האט מען דעמאלט געזאגט — דעריבער מוזען מיר האבען אנ'אייגענע טעריטאריע. אהן דעם קענען מיר נישט עקזיסטירען. מיר מוזען אונטערגיין.

היינט דארף דער אויספיהר זיין אזא: מיר זענען א פאלק ווי אלע פעלקער. מוזען מיר האבען אלע רעכט און זיך קענען אויסלעבען נאציאנאל, כאטש מיר האבען נישט קיין טעריטאריע.

דאס וועט נישט זיין, חלילה, קיין אטענטאט אויפ'ן ציוניזם, אדרבה, דער דאזיגער אליודישער קאנגרעס וועט אהן שום ספק אנערקענען ארץ־ישראל פאר איינעם פון די וויכטיגסטע און ממשותדיגע מיטלען צו לעזען די יודען־פראגע, דורך אזא מין סאנקציע קען די א"י־פראבלעם זעהר דערהויבען ווערען און שעפען פון פאלק פרישע כוחות פאר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג.

דאס וועט אבער איינמאל פאר אלעמאל אקטואליזירען די יודישע פראגע פאר'ן פארום פונ'ם פעלקער־בונד און דורכדעם ביסלעכווייז אין די בעזונדערע לענדער, וואו יודען וואוינען.

דערצו איז גארנישט נויטיג, אז די פראקטישע פראבלעמען זאלען אין אלע לענדער זיין אידענטיש ווי אנדערע מיינען, אפילו א פאלק, וואס זיצט אין אנ'אייגענעם לאנד, אונטער אנ'אייגענער מלוכה, איז אויך פערטיילט אין כלערליי פראבלעמען לויט דער פערטיילונג אין ארטשאפטען און פאלק־שיכטען, וויכטיג איז אז מיר זענען א פאלק און צו אונזערע פאדערונגען מוז מען זיך צוהערען.

אויב דער קאנגרעס זאל ד א ס דערגרייכען, לויבט אנצווענדען די גרעסטע אנשטרענגונגען, איהם צו בעשאפען.

דער דאזיגער קאנגרעס ווי קליין און שוואך ער זאל נישט זיין, קען ברענגען א נייע תקופה אין דער יודישער געשיכטע.

ש. ס.

די געפאהר פון א מלחמה

צענטראל־קאמיטעט פון פ. פ. ס. וועגען די סכנות פון א נייעם קריג

דער צענטראל־קאמיטעט פון פ.פ.ס. האט געפונען פאר נויטיג זיך צו בעשעפטיגען אין איצטיגען מאמענט מיט דער געפאהר פון קריג. וואס דראהט דער וועלט און ארויסצולאזען וועגען דער פראגע א ספעציעלען קאמוניקאט.

דער קאמוניקאט פון פ. פ. ס. ווייזט אן אויף צוויי־ערליי גרופען־געשעהענישען, וואס האבען בעדייטנד פערשארפט די אינטערנאציאנאלע לאגע. די ערשטע גרופע איז די פאליטיק פון יאפאן אויפ'ן ווייטען מזרח. די דאזיגע פאליטיק האט געגעבען א גרויסען קלאפ דעם אויטאריטעט פון פעלקער־בונד און דורך בילדען א כלומרשט אומאפהענגיגע מאנדזשורישע מלוכה, דורך אונטערשטיצען די אפטיילונגען פון דער רוסישער ווייסער גווארדיע האט יאפאן געשאפען א שטענדיג ברויענדען קוואל פון קאנפליקטען מיט דעם סאוויעטען־פערבאנד. די צווייטע גרופע דאס איז דער מארש פון היטלעריזם אין דייטשלאנד. וואס איז פערבונדען אידעאיש מיט די בעשלוסען פון גרויסען פאשיסטישען ראט אין רוים, מכוח רעווידירען די שלום־טראקטאטען, דער פראגראם פון היטלעריזם, ווען ער זאל איינגאנצען דורכגעפיהרט ווערען, איז א פראגראם פון קריג. איבריגענס האט שטראסער איינער פון די היטלעריסטישע גענעראלען דאס ערקלערט גאר נישט פערדעקט דורכ'ן בערלינער ראדיא מיט עטליכע טאג צוריק. ביי אזעלכע בעדינגונגען בעדייט יעדער טריומף פון היטלעריזם ביי וואהלען אדער אויף אנדער געביט דאס איינרייסען דעם דינעם פאדעם פון דאמאקלעס־שווערד און פערקעהרט: יעדער ווידערשטאנד מצד דער סאציאל־דעמאקראטיע בעדייט א פערשטארקונג פון אט דעם פאדעם. עס קומען נאך צו די ביזאיצטיגע אומערפאלגען פון דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ וואס דאס ווירקט אין א גרויסער מאס אויפ'ן פסיכישען מצב פון די פעלקער.

בעזונדערס שטרייכט אונטער דער צענטראל־קאמיטעט פון פ.פ.ס. די נעגאטיווע ראל פון די דיקטאטורען, ביי וועלכע די פארלאמענטען האבען נישט קיין קאנטראלע איבער דער אויסערן־פאליטיק פון די געגעבענע מלוכות.

דער קאמוניקאט שטעלט זיך דאן אפ אויף די געפאהרען פון אנ'אינטערווענץ געגען סאוויעט־רוסלאנד און שטעלט פעסט: עס איז נישטא קיין ספק, אז דער געדאנק אליין וועגען אנ'אינטערווענץ איז פערהאן, דעם געדאנק האט אמאל ענטוויקעלט אין זיין בעריהמטען מעמאריאל גענעראל לודענדארף. דער געדאנק איז פאפולער אין א טייל פון היטלערס שטאב איינינע ערקלערונגען פון פאן פאפען, ווען ער האט נאך נישט פערנומען דעם אמט פון קאנצלער, קען מען פערשטעהן אין זין פון שטרעבונג צו אינטערווענץ. אויף ערגעץ אנדערש וועלען זיך געפינען מיליטאריסטיש־קאפיטאליסטישע קרייזען, וואס טרוימען אין חלום און אויף דער וואהר וועגען ליקווידאציע פון באלשעוויזם מיט דער הילף פון בעוואפענטער קראפט פון די קאפיטאליסטישע לענדער. עס זענען דערמיט פערבונדען די טרוימען וועגען בעקעמפען די פיאטילעטקע, דעם דעמפינג, די טרוימען פון מאגנאטען פון צוריקגעווינען די אנגעוואוירענע פערמעגנס און פריווילעגיעס.

גיליאטינע, קאטארגע אדער משוגעים־הויז

די לעצטע הכנות צום פראצעס פון פרעזידענטען־מערדער גארגולאוו

דער פערהער פון ד"ר גארגולאוו, וועלכער האט ערמארדעט דעם פראנצויזישען פרעזידענט דומער איז שוין פערענדיגט. עס איז שוין בעשטימט דער טערמין פון פראצעס, וועלכער וועט פארקומען דעם זיבעטען יולי, און אין געריכט ווערען געמאכט די הכנות צום פראצעס, וואס וועט פארקומען פאר געשוואוירענע ריכטער, צ.א. ווערען איבערגעזעצט אלע דאקומענטען, וואס האבען א שייכות צום פראצעס, דאס איז א גרויסע ארבייט, אין די איבערזעצער בלומענפעלד און צאצקין האבען א שטייגער ביז איצט שוין איבערגעזעצט פון רוסיש און אנדער שפראכען אויף פראנצויזיש העכער זעכציג קילאגראם אקטען.

פאר'ן אויסגאנג פון פראצעס זענען פערהאן דריי מעגליכקייטען: אויב דאס געריכט פון די געשוואוירענע וועט אנערקענען, אז דער מערדער האט געהאנדעלט מיט א פריהער־אויסגערעכענטער כוונה, דאן וועט ער פעראורטיילט ווערען צום טויט אויף דער גילאטינע, אין פאל, ווען דאס געריכט וועט איינגעפינען מילדערנדע אומשטענדען, ערווארט איהם אייביגע פערשיקונג אין דער פראנצויזישער קאטארגע אין קאיען אדער אויפ'ן טייוועלס־אינזעל. די דריטע עווענטואליטעט איז די, אז מ'זאל איהם אנערקענען פאר נישט נארמאל און דאן וועט ער אריינגעזעצט ווערען אין א משוגעים־הויז.

צום ערשטען מאל האט מען זיך אין געריכט פערזיכערט געגען דער מעגליכקייט פון א רעוויזיע פון פראצעס. די רעגירונג האט בעשלאסען צוצוגעבען צום קאמפלעט פון געריכט א פערזאן, א מין רעקסטליכער שירס־ריכטער, אלס אזעלכער איז בעשטימט געווארען דער העכסטער פראקוראר פון דער רעפובליק גאדעל, זיין אויפגאבע וועט בעשטעהן דערין באלד אויפ'ן ארט אנצעווייזען און צו בעזייטיגען אלע פארמעלע פעהלער'ן פון דער געריכטס פראצעדור, וועלכע וואלטען געקאנט געבען דער פערטיידיגונג א מיטעל אויף דורכצופיהרען א רעוויזיע פון פראצעס.

אין פאריז געהט ארום א ווערטעל, אז דאס וועט זיין דער צווייטער דרייפוס־פראצעס, ווייל אלס פארזיצער פון טריבונאל וועט פיגורירען אויך זשען דרייפוס, די רעגירונג בעמיהט זיך בכלל דעם פראצעס נישט צו מאכען פאר א יוצא מן הכלל. מ'האט זיך נישט בעמיט צוצוקלויבען א ספעציעל פאליטישען קאמפלעט ריכטער א.ד.גל.

די עקספערטען האבען, ווי בעוואוסט פעסטגעשטעלט, אז גארגולאוו איז איינגאנצען פסיכיש נארמאל און טראגט די פולע פעראנטווארטליכקייט פאר זיין טאט. דאך וועט די פערטיידיגונג זיינע געהן אויף דער ליניע פון בעווייזען אז ער איז גייסטיג גערירט. ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז פערטיידיגער פון גארגולאוו'ן איז דער אדוואקאט אנרי זשערא, דערזעלבער, וועלכען עס איז געלונגען צו בעפרייען ראול ווילען דעם מערדער פון זשאר רעס'ן. מאטיוויר'ט זיינע בעמיהונגען האט דער אדוואקאט דערמיט, וואס ווילען איז בעגאנגען זיין טאט אין פאליטישען אפעקט. ס'איז אבער אויסגעשלאסען אז אויך אין פראצעס פון גארגולאוו'ן זאל דעם אדוואקאט געלונגען דורכצופיהרען דעמזעלבען ארגומענט.

—=):o:(=—

וואס האט מען פון די שטייער־הנחות?

נישט יעדער, וואס צאהלט נישט, איז א סאבאטאזשניק

דער „דזיענניק ווילענסקי" ברענגט א ווייטערגען און זעהר אקטועלען ארטיקעל וואס איז נאך ברעט בענדיגער פאר די מאסען פון יודישען רואינירטען קליינבירגערטום, סוחרים און האנטווערקער.

ווי בעוואוסט איז דער אפגעלאפענער חודש מאי געווען דער ערשטער חודש פון שטייער־הנחות, ספעציעל פון אומזאץ־שטייער, עס לאזט זיך אבער אויס, אז פון די דאזיגע הנחות האט כמעט קיינער נישט בעקענט געניסען, און אט פאר־וואס:

„לויט דער אויסדריקליכער בעווארעניש פון דער רעגירונג האבען פון די הנחות געקענט געניסען בלויז די צאהלער וואס וועלען רעגולירען אין בעשטימטען טערמין זייער'ע פערלעגענע חובות.

דער איינפאל איז געווען אין תוך א ריכטיגער, פון איין זייט האט מען די צאהלער באמת געגעבען הנחות. פון דער צווייטער — גיט מען זיי צו חשק פינקטליך צו רעגולירען די פערלעגענע חובות, וואס וואלט דער מלוכה־קאסע פערשאפט מעהר געלד".

די הנחות זענען געווען צוטרייטלעך אויף פאר די, וואס האבען רעגולער געצאהלט ביז'ן 31־טען אפריל 1931 און זענען בלויז דעם לעצטען יאהר — אלס קריזיס־יאהר — געבליבען שולדיג פאר שטייערען".

וואס האט זיך אבער אויסגעלאזען? די בעווא[illegible]נישען זענען אזעלכע אז גאר קנאפ האבען פון די הנחות געקענט געניסען. דער „דזיענניק" שטעלט פעסט, אז „פון די צוגעזאגטע הנחות האט קיינער כמעט נישט גענאסען, ווייל קיינער איז נישט אימשטאנד איינצוצאהלען די אלטע פערלעגענע חובות".

וויצע־מיניסטער סטאשיעווסקי האט אנגעקינדיגט שארפע רעפרעסיעס קעגען די, וואס וועלען נישט איינצאהלען די פערלעגענע שטייערען. „צי וועט עס העלפען? מיר צווייפלען שטארק. קוים האבען די צאהלער זיך נישט געלאזט פערלאקען, דורך די צוגעזאגטע הנחות, וועלען זיי שוין אויך נישט רעאגירען אויף די צוואנגס־מיטלען, ווייל... זיי האבען שוין נישט מיט וואס צו רעאגירען".

דאן ווייזט דער „דזיענניק" אן ווי פאלש עס איז צו בעציהען זיך צום שלעכטען צאהלער, ווי צו א סאבאטאזשניק, צו א בייזוויליגען עלעמענט. עס איז דעריבער פאלש און אומבעגרינדעט דער אופן פון שטראפען שלעכטע שטייער־צאהלער, ווייל „עס קען נישט זיין קיין שטראף דארט וואו ס'איז נישטא קיין פערברעכען. דער שטייער־צאהלער באצאהלט נישט, נישט צוליב זיין שלעכטען ווילען, אבער צוליב דער פאקטישער אוממעגליכקייט".

אויב אזוי שרייבט דער „דזיענניק" דער ארגאן וואס דריקט אויס, מעהר־ווייניגער די אינטערעסען פון פוילישען מיטעלשטאנד און בעאמטענטום — וואס זאל שוין שרייבען א יודישע צייטונג?

דער טומעל אין לעמבערג

ארום די ארעסטען און רעוויזיעס צווישען די ארטיסטען

אין לעמבערג הערט מען נישט אויף צו רעדען וועגען די סענסאציאנעלע ארעסטען און רעוויזיעס צוליב'ן אנטי־מלחמה אויפרוף.

דער פערהער פון רעזשיסאר לעאן שילער האט געדויערט א גאנצען טאג, אכט אין אווענד האט מען איהם בעפרייט. ביידע בעפרייטע ארטיסטען דאמעצקי און וואיראן ווי אויך דער אוקראינישער אינזשעניער יאראסלאוו קובאניעץ זענען געווען ארעסטירט ביז מיטוואך.

מיט דער אויספארשונג פערנעהמט זיך דער פראקוראר ד"ר מאסטאווסקי, צוזאמען זענען פערהאלטען געווארען 52 פערזאן, ביי וועמען מ'האט דורכגעפיהרט רעוויזיעס. די אלע 52 פערזאן ווערען כסדר פערהערט. ביי איינעם פון זיי זאל מען האבען געפונען א ברייטען רעפעראט וועגען דער לאגע פון די פאליטישע ארעסטירטע אין פוילען; ביי א צווייטען — פיל מאטעריאל וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון מזרח־גאליציען.

די יודיש־סאנאציאנארישע פרעסע טומעלט שוין אויך וועגען א כלומרשטער שפיאנאזש־מעשה; עפעס א פרייבט פון עמיצען פון די ארעסטירטע זאל האבען ווען ס'איז געווען אויסגעפארשט לויט א בעשולדיגונג אין שפיאנאזש.

חוץ אלעמען קאן די דאזיגע פרעסע נישט מוחל זיין שילער'ן זיין אויפפיהרונג פון „שריי כינע". די ליארעמט אז דער סאוויעטישער קאנסול לאט האט אפגעקויפט דעם גאנצען 3־טען שטאק פון טעאטער און געשיקט אהין זיינע אנהענגער. וועגען זיין אויפפיהרונג „דער זילבערנער חלום פון סאלאמען" שרייבט די זעלבע פרעסע, אז דארטען האט ער ארויפגעפיהרט אויף דער סצענע בילדער וואס דערמאנען די „פאציפיקאציע" פון מזרח־גאליציע....

די מוראדיגע העצע האט שוין געבראכט איהרע פרוכטען. ס'האבען זיך גענומען שיטען חרטה בריף פון אונטערגעשריבענע אויפ'ן אויפרוף, מען פערענטפערט זיך, אז ס'איז געווען א „אומפערשטענדניש", א פערזעהן א.ד.גל.

צום שטאט־פרעזידענט דראיאנאווסקי האבען זיך געווענדעט 38 ארטיסטען און ארטיסטינס מיט א פראטעסט־בריף געגען דער העצע, געגען בעשולדיגען זיי אין קאמוניזם; זיי שרייבען, אז עטליכע קאלעגען האבען דעם אויפרוף אונטערגעשריבען דורך א מיספערשטענדניש און דאס אויך פריוואט, טא פארוואס קומט די אפיציעלע פאט־אגענטור און שרייבט וועגען קאמוניסטישע שטרעבונגען צווישען די לעמבערגער ארטיסטען בכלל און דערציילט נאך, אז די זיכערהייטס־מאכט האט שוין לאנג אבסערווירט די לעמבערגער ארטיסטען, די אונטערגעשריבענע דערקלערען, אז דאס איז א נישט דערלאזבארע רכילות און בעט דעם שטאט־פרעזידענט ער זאל זיי נעהמען אונטער זיין שוץ און פעראָרדנען אנ'אויספארשונג, וואס זאל פעסטשטעלען די ריכטיגקייט פון זייער דערקלערונג.

די פוילישע ארטיסטען (אלע מסתמא ווי עס פאסט פאר פויזען, ענדעקעס), האט זיך געווענדעט צו דער פערוואלטונג פון פוילישען ארטיסטען־פערבאנד מיט א פראטעסט געגען די לעמבערגער, וועלכע האבען אונטערגעשריבען דעם אויפרוף, וואס "שעדיגט — ווי זיי שרייבען — אונזערע נאציאנאלע געפיהלען און די גאנצקייט פון פוילענס גרעניצען".

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—6 אווענד.
בעזונדערע ווארטע־צימער פאר פרויען.

באראן ראטשילד'ס זוהן
האט פערשפילט ביים אלטען רב פון ירושלים...
(אנ'אינטערעסאנטע געשיכטע פון דער צייט פון יודישען לעגיאן אין פאלעסטינא)

אין שייכות מיט'ן טויט פון הרב זאנענפעלד אין ירושלים, דערצעהלט י. שפיגעלמאן אין „פארווערטס" פאלגענדע טשיקאווע געשיכטע וועגען דעם פערשטארבענעם רב:

ס'איז געווען אין יאהר 1918, באלד נאכדעם, ווי די ענגלענדער האבען איינגענומען ירושלים. אין פאלעסטינא האט זיך דעמאלט פארמירט דער יודישער לעגיאן.

מר. דזשיימס דע ראטשילד, דער זוהן פון באראן עדמונד דע ראטשילד פון פאריז, איז אין יענער צייט געקומען אין פאלעסטינא אלס מא-יאר אין דער בריטישער ארמעע און געפיהרט די רעקרוטירונג אין לעגיאן. ער איז געזעסען אין ירושלים און גע'חלומ'ט צו ווערען דער גענעראל פון די יודישע לעגיאנען. ס'זענען דעמאלט געקו-מען יודישע לעגיאנען פון ענגלאנד און פון אמע-ריקא און ס'איז געווען א האפענונג, אז מ'וועט גרינדען א יודישען קארפוס, פון וועלכען ראט-שילד וועט זיין דער קאמאנדיר.

מר. דזשיימס דע ראטשילד האט געוואלט, אז ס'זאלען זיין וואס מעהר יודישע לעגיאנער'ען, אזוי ווי די גרעסטע יודישע מאסע איז דעמאלט געווען אין ירושלים. האט ער געזוכט מיטלען, ווי אזוי צו ווירקען אויף די ירושלימער יודען, זיי זאלען אריינטרעטען אין לעגיאן, און איז איהם איינגע-פאלען, אז אויב די רבנים וועלען זאגען, אז לויטן דין מעג מען זיך אנשליסען אן יודישען לעגיאן, וואו עס וועט ווערען אפגעהיט שבת און ס'וועט זיין כשר עסען — וועלען זיך א סך רעליגיעזע יונגע-לייט אנשליסען. און ס'זענען טאקע געווען רבנים, וואס האבען אויסגעזוכט פערשידענע פלעצער אין די הייליגע ספרים, וואו ס'ווערט געזאגט, אז מ'מעג געהן צו די סאלדאטען, כדי איינצונעהמען ארץ-ישראל.

אין א געוויסען טאג האט ראטשילד איינגע-לאדען די ירושלימער רבנים צו זיך אויף א זי-צונג, מיט'ן צוועק, זיי זאלען געבען זייער הס-כמה, אז יודען מעגען זיך בעטייליגען על פי דין אין א פרייוויליגען יודישען לעגיאן. צו דער דאזיגער זיצונג איז געקומען הרב ר' חיים זאנענפעלד און א סך אנדערע רבנים. די רבנים, וואס זענען געווען אנהענגערס פון לעגיאן, האבען מיטגעבראכט מיט זיך פערשידענע ספרים, וואו ומען האט געקענט געפינען א הכשר אויפ'ן לעגיאן.

מר. דזשיימס דע ראטשילד האט געעפענט די זיצונג מיט אן אריינפיהר-ווארט אין העברעאיש, וואס ער האט צוגעגרייט שריפטליך. נאכדעם האט ער גערעדט אויף דייטש און אויפגעקלערט די רבנים די וויכטיגקייט פון שאפען א יודישען פא-לעסטינישען לעגיאן פאר דער אלגעמיינער יודישער פאליטיק אין לאנד.

ער האט דעמאלט געשטעלט אין קאן זיין גאנ-צען אויטאריטעט אלס זוהן פון באראן עדמונד דע ראטשילד, דער גרויסער נדיב און חובב ציון. מען דארף אויך בעמערקען אין בעטראכט אז דעם באראנס זוהן איז דעמאלט אויך געווען א הויכער מיליטער מאן און האט אין א געוויסען זינען גע-רעדט אין נאמען פון דער מאכט.

מר. דזשיימס דע ראטשילד האט געענדיגט רעדען, נאך איהם האבען גערעדט פאר'ן לעגיאן נאך עטליכע יודיש - ענגלישע אפיציר'ען, יעדער אויף זיין שטייגער האט געפרובט איבערצייגען די רבנים די וויכטיגקייט פון א יודישען לעגיאן אין אזא היסטארישען מאמענט.

דער אלטער רב ר' חיים זאנענפעלד איז די גאנצע צייט געזעסען און צוגעהערט זיך, וואס מען רעדט. ער איז געווען א יוד מיט א לאנגער ווייסער באָרד, גאנץ לעבהאפטע אויגען, א קלו-גען שטרענגען קוק. אויך די רבנים וואס האבען מיט זיך מיטגעבראכט ספרים מיט'ן הכשר, אז מען מעג מאכען א לעגיאן, אויך זיי האבען נישט גע-ערט קיין ווארט און געווארט, וואס עס וועט זא-גען דער אלטער רב, חיים זאנענפעלד. ראטשילד האט זיך לסוף געווענדעט צום אלטען רב, ער זאל ארויסזאגען זיין מיינונג.

דעמאלט איז זאנענפעלד האסטיג אויפגעשטא-נען פון זיין פלאץ. ס'איז געווען א הערליכע פיגור, — א הויכער, שלאנקער מאן, וואס האט זיך אב-גענומען מיט כוח און מיט שטאלץ.

אין קורצע ווערטער און מיט גרויס ענט-שלאסענקייט האט ער ארויסגעזאגט זיין מיינונג. יו-דען דארפען נישט אונטערשטופען די גאולה, יו-דען זענען נישט בעשאפען געווארען צו געהן מיט פיזישען כוח. „נאר מיט גייסט, האט גאט געזאגט".

ער האט גערעדט דייטש, געבראכט פערשידענע פסוקים פון דער תורה, פון די נביאים, אז א לע-גיאן איז נישט פאר יודען, דערביי האט ער נישט פערגעסען מרמז צו זיין ראטשילדען, אז וואו עס האנדעלט זיך וועגען זאכען, וואס זענען געגען גייסט פון דער תורה, וועט מען זיך נישט דערשרעקען פאר קיינעם.,

נאך זיינע רייד האט שוין קיינער כמעט נישט געקענט רעדען מעהר און די זיצונג האט זיך גע-ענדיגט מיט גארנישט. די רבנים, וואס האבען פריהער איינגעשטימט צוגעבען זייער הסכמה פאר'ן לעגיאן זענען געבליבען שטיל ווי די לעמעלעך, אראפגעלאזט די קעפ, געשעהמט זיך קוקען ראטשיל-דען אין די אויגען.

מר. דזשיימס דע ראטשילד האט דערפיהלט אז ער האט פערשפילט די שלאכט, ער וועט מיט די רבנים גארנישט נישט מאכען — הרב זאנענפעלד איז געווען שטארקער פון איהם....

וואס האב איך געזעהן אין פאריז

פון מארים שווארץ

— 2. —

ווען איך בין געשטאנען אויף דעם קליינעם שיפעל, וואס האט אונז געפיהרט קיין שערבורג, האב איך א פרעגעשען ביי א פראנצויז, וואס רעדט ענגליש, וואס עס הערט זיך איצט אין פא-ריז? האט ער זיך רוהיג גערויכערט זיין סיגארעט און מיר דערצעהלט, ווי אזוי אלע גרייטען זיך צו געהן צו דער פאראדנער לויה פון ערמארדעטען מלוכה-פרעזידענט, און, אז מ'האט שוין אויסגע-קליבען א נייעם פרעזידענט און דער נייער פרע-זידענט איז שוין געווען צוגאסט ביים טויטען פרע-זידענט, וועלכער ווערט געהאלטען א פאר טעג מעהר ווי א געוועהנליכער בירגער, כדי דער עולם זאל קומען געזעגענען זיך מיט דעם שעהנעם אל-טען מאן, וואס האט פערלוירען פיר זיהן אין דער מלחמה און האט קיינמאל קיין הויך ווארט נישט גערעדט.

„א פיינער אלטער מאן, געגאנגען צו א „בי-כער אויסשטעלונג" און איז דער'הרג'עט געווארען. דער פערדרוס איז גרויס, דער פאר, וואס א רוס, א מאנארכיסט האט דאס געטאן".

„מיר זענען געווען אזוי טאלעראנט צו מא-נארכיסטישע רוסען", טענה'ט צו מיר דער פראנ-צויז, „קיינער האט זיי נישט געטשעפען אזא גאלדע-נע מעגליכקייט ווי פראנקרייך. זיי האבען דא זיי-ערע צייטונגען, זייערע אלטע, אפגעלעבטע גע-נעראלען און פערפוילטע אריסטאקראטען. די מא-כען בעלער, און פיהרען זיך נאך ווי אין די צייי-טען פון צאר. מיר, די פראנצויזען, האבען גע-טראכט: — וואס איהר זענט און ווער איהר זענט, ווייסען מיר, נאר מענשען זענט איהר דאך, לע-בען דארפט איהר דאך, לעבט אזוי לאנג ביז איהר וועט אליין קומען צום שכל. — באר, ווי עס ווייזט אויס, פעהלט די אפגעלעבטע רוסען א קלעפקע אין קאפ. צו טון אזא זאך איז זעהר מיאוס".

דער פראנצויז האט גערעדט אהן כעס, אהן שנאה. און פונקט ווי ער, אזוי האט דאס גאנ-צע פראנצויזישע פאלק געפיהלט און געהאנדעלט. די גאנצע פרעסע האט מיט שכל און טאקט אזוי ווי פערווישט דעם אומגליק, נישט גערייצט די עמיגראנטען, נישט אפעליר'ט נאך נקמה. די גאסען און בולווארען האבען גערוישט מיט דער אייגענע-טעמפא, ווי אלע מאל, די קאפעען זענען בעלויכ-טען, די פרעהליכע געסט טרינקען זייער קאפע און לייענען די קריטיקען פון טעאטער, פון דער בערזע, און אויך וועגען די צוגרייטונגען פאר דער לוויה.

די יודען האבען איבערגעלעבט א היבש-ביסעל שרעק, ווייל טאמער עפעס א צרה, מוז דאך זיין פערמישט א יוד. ווען ס'איז בעוואוסט געווא-רען דער נאמען פון מערדער, האט מען נאך אלץ נישט געגלויבט. ביז עס איז בעוואוסט גע-ווארען, אז דער משוגענער דאקטאר איז א פער-ביסענער רוסאק, וועלכער האט שוין דריי ווייבער זיינע מערדעריך געשלאגען, ביז זיי האבען איהם אוועקגעווארפען.

דער פראנצויז זארגט זיך נישט, ער עסט און טרינקט, און איהם ארט ווייניג, וואס עס טוט זיך אין אנדערע לענדער, זיי האבען עפעס יא געהערט פון קריזיס, אבער זיי זאגען, אז א קריזיס איז ווי א מכה, זי מוז פלאצען.

די פרויען, וואס שפאצירען אין די גאסען, זענען אלע מיט רויטע בעקעלעך. צי עס איז אייגענע רויטקייט, אדער פרעמדע, איז קיינעמס עסק נישט. אבי די אייגעלעך גלאנצען, און די בעקעלעך רויטלען זיך און גוט זענען זיי, — נאך בעסער ווי גוט! ווי געהט דאס ווערטעל: „בינד מיך און לאז מיך צווישען פראנצויזישע פרויען, זיי וועלען מיך שוין אויפבינדען".

יודען קומען קיין פראנקרייך אין א היבשער צאהל, נישט ווי פריהער, ווייל מען איז איצט שטרענגער מיט אימיגראנטען. אבער א יוד גיט זיך אנ'עצה. אין פראנקרייך געפינט דער פויליר-שער אדער עסטרייכישער יוד הילף און ארבייט, פון הונגער שטארבט ער דא נישט.

יודען בלייבען דא יודען אין פראנקרייך. מיט זייער לשון שעהמט מען זיך נישט. מען געהט אין יודישען טעאטער.

דא געהט איצט דער עולם אין טעאטער, ווי אין די גוטע צייטען. איך גלויב, אז ווען מ'-זאל אין פאריז אפגעבען צעהן פראצענט פון דער ענערגיע צו שאפען א קונסט-טעאטער, וואלט פא-ריז אפגעהיט אזא טעאטער בכבוד גדול. עס איז א גאנץ ערנסטער ענין. דא זענען אבער פארהאן אנדערע צרות. די אויטארען ליגען נעהמט פראצענטער און די מוזיקער ליגען וויל פראצענטער און די רעגירונג העכערט פראצענטער, אזוי, אז נאך אלע פראצענטער בלייבט נישט קיין כרך צענטער פאר די נויטיגע אויסגאבען....

—:0:—

די אפרוימונגס-ארבייטען נאך דער גרויסער באהן-קאטאסטראפע ביי אוגנא (וועסטפאלען)

היינט און פאלג. טעג!

אין די שאטענס

פון דער

גרויסער שטאט

אין דער הויפט-ראלע:

Charles BOYER

אויסער'ן פראגראם: צייכנונגס-קלאנג-קאמעדיע.

פאפולערע פרייזען. — דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט און געקיהלט. הנחה-בילעטן גילטיג אהן בצגרענצונגען! אנהויב 5 נאכמ., שבת און זונטאג 2.30

ר. איזראעל

(46

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

פון דער מינוט אן האט מען פון אלאן נישט מעהר אראפגעלאזען קיין אויג, הגם אלא האט דאס נישט בעמערקט. אלא האט בעשלאסען מעהר צו איהרע בעקאנטע נישט צו געהן, מיט קיינעם זיך נישט פערשטענדיגען, ווייל ווי מאוסאבא האט איהר געזאגט וועלען זיי אין א טאג אדער צוויי אפפאהרען קיין שפאניען. זי האט דערייבער נישט געוואלט, אז אימיצער זאל איהר שטערען אין איהרע גליקליכע פלענער.

דער יונגער שפאניער ראבער'ט מאוסאבא איז נישט געווען רוהיג, איהם איז עפעס דאסמאל דער ענין אויסגעקומען נישט אזוי ווי שטענדיג, נישט דאס ערשטע מאל העלפט ער דאך קאראלען אין אזעלכע אנגעלעגענהייטען. שוועריע זאכען, האט בען זיי שוין געהאט, ער האט שוין געפיהרט אז-דעלכע מיידלעך, וועלכע האבען געוואוסט, אז מען פערפיהרט זיי, אז מ'פערקויפט זיי, זיי האבען זיך געוועהרט און פערטיידיגט מיט האר אין נעגעל און דאך איז ער געווען גלייכגילטיג צו דעם, וואס די מיידלעך האבען זיך אזוי שרעקליך געפייניגט. פער קעהרט ער האט געהאט א געוויסע סאטיספאקציע, פערגעניגען דערפון, וואס ער איז דער שטאר-קערער, וואס ער קען הערשען מיט די הילפס-לאזע בעשעפענישען. וויפיל מאל האט ער אליין פערקויפט און געקויפט „סחורה" אין פינו-עסטוריגען, האט ער קיינמאל אויף קיין איין מינוט קיין חרטה נישט געהאט, קיינמאל האט ער זיך אפילו נאך נישט פערטראכט אויף דעם, אז ער טוט שלעכט, זיין הארץ האט איהם אויף קיין איין מינוט נישט קיין ביטער געגעבען און איצט איז ער עפעס אזוי אומרוהיג.

אזוי ווי אלע פערברעכער איז ראבער'ט אויך געווען אבערגלויביש, ער האט זיין אומרוהיגקייט צוגעשריבען דערצו, אז ער וועט ביי דעם דאזיגען ענין דורכפאלען.

אבער דאך איז דאס נישט געווען די אומ-רוהיגקייט, איהם איז פשוט מיטאמאל געווארען א שאד דאס מיידעל, וועלכע ווערט איצט דורך איהם געפיהרט צו שאנד און אומגליק.

— אבער פארוואס, האט ראבערט זיך גע-טראכט, איז איהם א רחמנות בעפאלען גראד צו דעם דאזיגען מיידעל, פארוואס נישט צו די צעהנ-דליגע, וועלכע זענען ביז איצט ארורכגעגאנגען דורך זיין האנד. דאס האט ראבער'ט נישט געקענט פערשטעהען און האט זיך אליין אויסגעלאכט אויס זיינע געפיהלען, דאך האט ער אליין נישט פיהר-לענדיג דאס, נאכגעקוקט יעדען טריט קאראלס, אז דעם מיידעל זאל דערוויל קיין שלעכטס נישט געשעהען, עפעס א מאדנע ווייכקייט ביים הארץ האט ער מיטאמאל דערפיהלט, ווען ער האט גע-טראכט וועגען דעם מיידעל, וועלכע מ'קען ער'שט זייט 3 טעג, און וועלכע ער האט בעקענט מיט בעשטימטע פערברעכערישע צילען. עפעס פייכט זענען איהם געווארען די אויגען, ווען ער האט זיך פארגעשטעלט, ווי זי זעהט אויס, מאדנע איז איהם דאס אלץ אויסגעקומען און ער האט זיך בעמיהט צו פערטרייבען פון זיך די געדאנקען, כאר וועלכע ער האט זיך דערשראקען.

אלא האט זיך געגרייט צו דער רייזע, וואוהין פאהרט זי? צי טוט זי גוט, וואס זי גאהרט מיט פרעמדע מענשען, מיט פרעמדע מאנספער-שוינען.

— אבער נארישקייטען, האט זי צו זיך אליין הויך געזאגט — דאס זענען דאך נישט קיין כ'רוי-ענהענדלער, דאס זענען דאך עלעגאנטע, געבילדע-טע, אינטעליגענטע מענשען, רייכע סוחרים, וואס האבען בעקומען צו מיר א געוויסען סענטימענט, איך וועל אלע ווייזען.. ווער איך בין, אויך מיין פאטער וועל איך איבערצייגען, אז איך בין נישט אזא טויגעניכטס, ווי ער מיינט.

אין דעם מאמענט זענען איהר אין די געדאנ-קען פערבייגעפלויגען אלע איהרע לאדזער בעקאנטע וועלכע זי האט ערשט וואס פערלאזט אין לאדז, אויף שטענדיג, אויף אייביג. דער לעצטער בעקאנ-טער, וועלכער איז פאר איהר שטעהן געבליבען אביסעל לענגער ווי די אנדערע איז געווען העניעק.

— וואס מיינט ער? אז איך בין אנטלאפען פון איהם, זאל ער מיינען, איך האב איהם נישט ליב, איך האב איהם קיינמאל נישט געליבט. איך האב שוין מעהר געליבט אלטמאנען. יא, אלטמאנען, ווע-גען איהם האב איך גאר אינגאנצען פערגעסען. דער דאזיגער עהרליכער און גוטער יונגעל, וואס וועט ער טראכטען וועגען מיר? אז איך בין די ערגסטע אין דער וועלט און ער האט דאך מיר זיכער געליבט, שטארק געליבט.

— איבעריגענס, האט אלא געגעבען א קלאפ אין טיש, קען איך זיי ביידען אוועקשענקען פאר איין שפאניער, אזוי איז עס און אזוי וויל איך און קיינער קען מיר נישט קיין דעה זאגען.

איהר איז געווארען זאזוי גוט אויף דער נשמה, אז זי האט אנגעהויבען צו זינגען אויפ'ן קול, צו זינגען אזוי שעהן מיט אזוי פיל געפיהל, אז זי האט זיך אליין צעוויינט. און אין דערוועלבער צייט איז ראבער'ט געשטאנען הינטער זער טיר, וואו אלא האט געזונגען, געהערט יעדען טאן און ווען אלא האט זיך צעוויינט זענען איהם פון די אויגען ארויס-געפלאסען צוויי גרויסע טרעהרען.

(פארטזעצונג קומט).

דער אויפטריט פון מאָריס שוואַרץ

ווען מאָריס שוואַרץ האָט געלייענט דעם פראַג־מענט פון פּרץ'ס „גאָלדענע קייט", דאָס איז געווען זיין ערשטער נומער) איז גענוג געווען צו פער־מאַכען אויף אַ ווייל די אויגען כדי צו בעקומען די פולע אילוזיע פון רעש און טומעל, פון דערשטיקטע און אָפענע געוויינען און געשרייען, פון איינגעהאַלטענעם און אויסגעבראַכטען פחד, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט דאָס שטעטעל צוליב דעם, וואָס ר' שלמה'לע האָט זיך אָפּגעזאָגט צו מאַכען הבדלה. בלויז די גערוישאילוסטראַציעס זענען געקומען נישט פון דער גאַס, (די גאַס האָט זיך אויפגעהאַלטען גאָר אַנשטענדיג) גראָד פון זאַל גופא.

אין אונזער פילהאַרמאָניע איז אָנגענומען צו בעציהען זיך מיט ביטול צום עלעמענטאַרען געזעץ פון דער פיזיק. אַז אויפ'ן אָרט וואו עס געפינט זיך איין קערפּער, קען מען אַצווייטען קערפּער נישט בעזעצען. דאָ בעזעצט מען, אויף וויפיל עס איז נאָר פערהאַן אַ געלעגענהייט איין קערפּער אויפ'ן צווייטען, און דאַן געשעהט דאָס וואָס עס איז געשעהן אויפ'ן קאָנצערט פון מאָריס שוואַרץ'ן. און אומ־דיסט האָט זיך דער זילבערנער קול פון וויאָלאַ פילאָ געריסען דורך די כוואַליעס פון מענשליכע קולות און שושקערייען: איהר שטים האָט זיך אַנגע־שטויסען אויף אַ געדיכטער וואַנד און איז אָפּגע־צוריקגעוואָרפען געוואָרען, און ווען דער פר. פילאָ איז דאָך געלונגען בעצוקומען דעם הילכיגען ווידער־שטאַנד און דורך די קנאַפּ־פערשטענדליכע טעקס־טען פון איהר מעטראָפּאָליטען־געזאַנג האָט זיך דורכ־געריסען דער ווייטאָגדיגער יום־כפור־ניגון, האָט מאַנכע פון עולם אַרומגעכאַפּט אַזאַ התלהבות אַז אין סאַמע מיטען זינגען האָבען זיך געהערט פער־גניגענדיגע קרעכצען „אוי ס'איז דאָך צוקער זיס", און אַפּלאָדיסמענטען האָבען זיך ווי אָפּגעריסענע פון אַ קייט גענומען גיסען אַ פּאָר מעטער פאַר'ן פּיניש, אויב מ'זאָל אויסדריקען מיט דעם היינט אַזוי פערשפּרייטען און דעריבער מעהר פערשטענד־ליכען ספּאָרט־זשאַרגאָן.

און אַזוי איז דעם אַמעריקאַנער קינסטלער, וועלכער איז געקומען צו אונז פון דער רוסיש־סטער שטאָט אין דער וועלט, אויסגעקומען צו קעמ־פען געגען נאָך גרעסער'ן רויש און טומעל פון לאָד־זער קאָנצערט־און טעאַטער־זאַל, און דאָס האָט זיך נישט געקאָנט נישט אָפּרופען אויף זיינע פּראָ־דוקציעס, עס האָבען געמוזט פערלויר'ען ווער'ן פיל פיינע ניואַנסען, די מעכטיגע און אין אָנהויב ריינע שטימע פון אַרטיסט האָט מיט'ן גאַנג פון קאָנצערט בעקומען געדעמפּטע און געשטיקטע פאַרבען, און אַ גרויסע מאָס קינסטלערישע ענערגיע האָט ביים שוישפּילער געמוזט פערברויכט ווער'ן נישט אויף דער קאָנצענטרירונג איבער דער פּראָדוצירטע ווערק, נאָר אויף צו שטיי'טען מיט'ן עולם פאַר דער בע־גיועלטיגונג פון זאַל.

מאָריס שוואַרץ האָט פאָרגעטראָגען אויף זיין וואָרט־קאָנצערט איינציגע פראַגמענטען פון די יו־דישע קלאַסיקער און עטליכע מאָנאָלאָגען פון זיין אייגענער האַנד־אַרבייט. אָבער אורטיילען וועגען קינסטלערישען מה'ות פון גאַסטראָלער קאָן מען נישט לויט'ן גאַנצען נישט לויט די געשלאָסענע קינסטלערישע פּיעסען, נאָר לויט די פּרטים, לויט די איינצעלהייטען. פערשידען איז דער איינדרוק, וועלכען עס האָט געמאַכט די אָהער יענע פון די זאַכען אַלס גאַנצע, און פון איינדרוק, וועלכער האָט זיך בעקומען פון בעזונדערע מאָמענטען אין דעם אָדער יענעם פאָרטראַג. פון אָט די בעזונדערע מאָמענטען ווערט פאַר'ן צושויער קלאָהר, אַז ער האָט פאַר זיך אַ קינסטלער פון אַ גאָר גרויסען פערנעהם, מיט גרויסע אַרטיסטישע מעגליכקייטען, אַז מיר האָבען פאַר זיך קודם כל אַ כאַראַקטער־שוישפּילער, אַ קינסטלער פון דער אַרטיסטישער מאַסקע, פון סצעניש'ען טיפּ. מאָריס שוואַרץ איז אין דער הינזיכט אונגעהויער רייך, פּילזייטיג, און מאַניגפאַלטיג. פאַר די אויגען פון צושויער מאַכט ער איבער די שנעלסטע און אונערוואַרטעטסטע וואַנדלונגען און איבעראַנדערשונגען, ער שאַפט, מיט'ן אויג נישט אויפצוכאַפּען דעם איבערגאַנג, אַ גאַלעריע מאַסקעס, כאַראַקטעריסטישע טיפּען. אַט איז ער די אַלטע באָבעשי, וואָס פרייט זיך אויפ'ן כשר'ען טאַנץ פון איהר אייניקעלס חתונה און אַט איז זיין פּנים און גאַנצער אויסדרוק איין פּיין פון דער פרוי איבער דעם פערלוירענעם געליבטען קינד, אַט איז ער דער אַלטער אַקטיאָר, וואָס געזעגענט זיך צום לעצטען מאָל מיט'ן טעאַטער־עולם, און ווידער שפּילט פאַר אונז גלייכצייטיג שוין נישט איין פער־זאָן, נאָר גאַנצע דריי מיטאַמאָל, יעדער מיט זיין אייגענאַרט, מיט זיין כאַראַקטער, מיט זיין רעדע־סאַרט, מיט זיין שאַטירונג אַלס אַלטער אָבער פער־שער אַמעריקאַנער גריבער אין „די דריי פּאָליטי־קער"; נאָך אַ ווייל, און מיר האָבען פאַר זיך אַ גאַנצען המון מיט צווווילדעוועטע פּויערים, מיט פּאַפּעריזאַן און אַנד. שיכורים בראש און צווישען זיי, ווי אַ סאָליסט און אַנסאַמבל, דער אַלטער טביה דער מילכיגער, וועלכער בעווייזט צו גיסען בוימעל אויף די צופייערטע אינסטינקטען פון פּאָגראָם־המון.

מאָריס שוואַרץ בייט נישט דעם גרים, ענ־דערט נישט די קאָסטיומען אין דער פאָרשטעלונג, ער איז אַלץ אין דעמזעלבען שטרענגען און קאָרעק־טען פראַק, אָבער אין אַ ווייל אַ'ט איז דער פראַק ווי פערשוואונדען און פאַר אייך שטעהט דער פּראָווינציעלער אַלטפרענקישער מגיד, וועלכער פאַנ־פעט אונטער דער נאָז און עס דאַכט זיך אַז אָט אָט וועט ער פערענדיגען ווי דער מגיד ביי אַבר'הם רייזענען. „האָט רחמנות אויף אַנ'אָרימען יודען, אַ מטופל מיט קינדער... אַ בייזער מאָמענט און איהר האָט פאַר זיך אַ רוסישע גאַס פון דער גרוי־סער שטאָט, און איבער דער גאַס ציהען זיך מענ־שען, טויזענטער מענשען, אין רייהען, געשלאָסענע, מיט געהויבענע קעפּ, אונצופרידענע, וואָס האָבען מיטאַמאָל פערשטאַנען, אַז זיי האָבען דאָס רעכט צו רעדען הויך, צו שרייען וועגען דער עוולה, וואָס זיי ליידען, צו דראָהען, צו שעלטען...

דעם איינדרוק פון מאָריס שוואַרצ'ן אַלס קינסט־לער בעקומט מען לויט די בעזונדערע מאָמענטען פון די פאָרגעטראָגענע זאַכען. אַנ'אויסנאַהם איז אפשר בלויז באַזיר'ס „האַמערס" וואו מען דאַרף דעם קינסטלער נישט זוכען אין בעזונדערע אויפשייבונגען פון זיין טאַלאַנט.

וועגען אַ בעגאַבטען יודישען מאַלער פון פּאַ־ריז, וועלכער האָט נישט לאַנג צוריק אויסגעשטעלט זיינע בילדער אין פּוילען, ברענגענדיג אַ גאַנצע קאָלעקציע יודען מיט גרינע און גאָלדענע בערד און מאָדנע פערדרעהטע פאות, האָט מען אפשר מיט אַ בערייטענדער מאָס איבערגעטריבענקייט, זיך אויסגעדריקט: בערד און פאות. — דאָס האָבען מיר דאָ גענוג און מיר דאַרפען זיי נישט אימפּאָר־טירען אַזש פון פּאַריז. מאָריס שוואַרץ איז געקומען צו אונז מיט אַ רעפּערטואַר, וועלכער איז עקזאָטיש אפשר פאַר ניו־יאָרק, אָבער נישט פאַר אונז. פאַר אונז זענען דאָס שוין לאַנג פערקלונגענע לידער און געזאַנגען, מיר האָבען פריה'ן שוין געהערט, און איבעראַשען אונז מיט אַ פאָרטראַג פון שלום עליכם'ען איז זעהר און זעהר שווער. דאָס זענען אמת בעליבטע און זעהר געשעצטע קלאַסיקער, אָבער זיי פערנעהמען שוין דאָס אָרט, וואָס זיי קומט אין דער ליטעראַטור־געשיכטע און אין דער יודי־שער שול; אויף דער עסטראַדע אַרויספּרעגען זיי און מאַכען זיי פּולסירענד לעבעדיג און פאַרביג־אינ־טערעסאַנט — דערצו מוז מען האָבען נייע קאָמפּאָ־ציציעס און אויסערגעוועהנליכע מיטלען. דער חזני־שער טאָן, וועלכער איז דורכגעגאַנגען אין פיל פון די רעציטירטע פּיעסען, האָט נישט אנגענעהם דער־מאָהנט אָן די ערשטע קלאַנג־פילמען, וואו דער רעד־זשיסער האָט זיך בעמיהט צוצופּאַסען דעם גאַנצען גאַנג פון בילד און פון דער אַקציע צו דעם מאָ־מענט, ווען דער אַרטיסט וועט ענדליך בעקומען די געלעגענהייט צו זינגען עפּעס אַ לידעל.

מאָריס שוואַרץ איז נישט בלויז אַ שוישפּילער, נאָר אויך אַ מחבר און ער האָט דאָס פּראָגראַם אין אַ גרויסער מאָס אויסגעפילט מיט אייגענע זאַכען. נאָר אויב אין די דאָזיגע זאַכען האָט ער געהאַט די בעסטע מעגליכקייט אַרויסצווייזען זיין טאַלאַנט אַלס כאַראַקטער־שוישפּילער, האָט ער אָבער אין מויל פון זיינע פּערסאָנאַזשען נישט געהאַט וואָס אַריינצוגעבען, אַנדערש גערעדט, ער האָט זיי געגע־בען די סאַמע איינפאַכסטע פּראָזע, נישט אין אַקטיאָ־רישען זין פון וואָרט, נאָר אין ליטעראַרישען זין פון פּראָזע, וואָס איז דער היפּך פון דיכטונג. איינע פון די בעסטע זאַכען פון שוואַרץ'ס אָריג. פּיעסען, דער „בענעפיס פון אַקטיאָר", איז אין ליטעראַטור־היב־זיכט די שוואַכסטע, די טעמע איז שאַבלאָן, און אין דער גאַנצער זאַך איז נישטאָ קיין אָריגינעלער געדאַנק, קיין אָריגינעלער אויסדרוק, ממש — שלעכטער ציי־טונגס־רעפּאָרטאַזש.

דער מאָנאָלאָגישער וויניגרעט, וועלכען דער שוישפּילער האָט אונז אונטערגעטראָגען אונטער'ן נאָמען „דאָס הייליגע שניידערל" פון שלום אַש, איז געוועזען נישט שלום און נישט אַש און נישט הייליג.

דער רעפּערטואַר, מיט וועלכען מאָריס שוואַרץ האָט זיך פאַר אונז פּרעזענטירט אויפ'ן ערשטען אויפטריט זיינעם, שטעהט ענטשידען נישט אויף דער הויך פון זיינע קינסטלערישע מעגליכקייטען. דאָ מוז דער קינסטלער מאַכען אַ רעוויזיע און אפשר אַפילו טיילווייז רעזיגנירען פון די לאָרבערען פון אַ שעקספּיר, וועלכער איז, ווי בעק־וואוסט, געווען גלייכצייטיג שוישפּילער און...... שעקספּיר.

מיר צווייפלען דאָך נישט, אַז פאַר אַ קינסט־לער פון שוואַרצ'ס מאָס זענען נישט פּולקאָם מאָס־געבענד בייפאַל און אַפּלאָדיסמענטען, ווי זיס זיי זאָלען נישט זיין. עס זענען פאַראַן אָוואַציעס, וואָס שאַפען ביי אַ קינסטלער אונגעשמאַק: איין התלהבות'דיגער צושויער, וואָס איז געזעסען פאַר דעם שרייבער פון די שורות, האָט פאַר גרויס ענטציקונג גענומען קלאַפּען מיט דער פויסט אין אַנלעהן פון פּאָטעל, פון זיין שכנ'טע, צופעליג אַ זעהר בעגאַבטע און פיל געפּייערטע אַרטיסטקע, וועלכע איז פאַר אַזאַ סטיכישען אויסברוך פון פאָלקס־ענטוזיאַזם אַזש מיט שרעק אויפגעשפּרונ־גען פון אָרט....

לאַזאַר פוקס.

בעפאַר איהר פאָהרט
אויף ערהאָלונג

קויפט איין די
קאָסמעטיק
נור אין דער איבעראַל־בעוואוסטער
קאָנקורענץ־פּערפומעריע פון
J. Drukier, 5 ZAWADZKA 5
tel. 175-92
וואָס בעזיצט ספּעציעל צום זומער־סעזאָן די
נייעסטע פּערפומען, פּודרען, טואַלעט־
זייפען און אויך בלומען־וואַסערן
צו פּערקלענערטע פּרייזען
בעמערקונג: פאַר ענגראָסיסטען בעזונדערע ראַבאַט.
בעזוכט מיין פּערפומעריע און איהר וועט זיך איבערצייגען.
אַכטונג! פּרעפּאַראַטן „HERBA" שטענדיג אויף לאַגער.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־
און לונגען־קראַנקהייטען
11־טען ליסטאָפּאַד 9
(קאָנסטאַנטינער), טעלעפאָן 127-81
שפּרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אָן
און לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—12.

זינד

(דערצעהלונג)

פון ב. י. גאָטליב.

משמעות, אַזוי איז געווען דער ווילען פון לע־בען: קליין איז ביז 34 יאָהר איבערגעבליבען אַ בחור, אַנ'אַלטער בחור, קליין איז אַ מיטעל־וואוקסיגער, אַ פולער, מיט אַנ'עהרליכען פּנים און מיט אַ פּאָר שעהמעוודיגע אויגען אַהינטער ברילען אין ביינערנע ראַמלען. שוין 12 יאָהר, זוי ער פערנעהמט זיך מיט לעהרעריי און שוין 7 יאָהר, ווי ער וואוינט אַליין אין דער גרויסער, טומעל־דיגער שטאָט, ערגעץ־וואו, אין דער ווייטער, שטי־לער פּראָווינץ, האָט אַנ'אַלטער מאַמען און אַנ־עלטערע פון איהם, פערזעסענע, שוועסטער, וועמען ער שיקט יעדען 15־טען אין חודש אַ העלפט פון זיין נישט־איבעריגס־גרויסען לעהרער־געהאַלט. קליין פיהרט אַ בעשיידענעם אָרט־לעבען, עסט אין אַ ביליגער גאַרקיך און וואוינט אין אַ ווייטיגער, אָרימער געסעל, אין אַ קליינעם, טונ־קעלען צימערל.

בעקאַנטע פערמאָגט קליין זעהר פיל, בעהעב־טערע פריינד, אָבער, נאָר צוויי: ראָזמאַן און לייבאָוויטש. אויך די דאָזיגע זענען לעהרער. ראָזמאַן איז אַ נידעריגער בחור, אַ בלאָנדער, מיט אַ לאַנ־גען, דינעם נאָז און מיט אַ יפּולען מויל גילדערנע ציין. ראָזמאַן איז אַ גרויסער וויצלינג, אַ חוצפה'־ניק און פערמאָגט אַוואַנטוריסטישע נייגונגען. לייבאָוויטש איז אַ ריזיג־הויכער, אַ ברייט־פּלייציגער, מיט פעכיג־שוואַרצע האָר, מיט קלוגע, נאָר שוין אויסגעלאָשענע אויגען. לייבאָוויטש האָט ליב, וואו נאָר עס מאַכט זיך, צו כאַפּען אַ קליינעם שלאָף. ער איז שטאַרק פלעגמאַטיש און שיט נאָכ־אַנאַנד מיט פּאַראַדאָקסען.

ראָזמאַן און לייבאָוויטש אַמפּערען זיך שטענ־דיג: וואָס איינער זאָגט, זאָגט דער צווייטער דאָס פערקעהרטע. אויף איין געביט, אָבער, קומען זיי זיך צונויף: וועגען פרויען רעדען זיי ביידע צ'ניש און זעהר פּריי. זייער פאַמיליאַריטעט בנוגע פרויען האָט טאַקע פעראינטערעסירט קליינען, וועלכער דרעהט זיך אַרום דעם דאָזיגען „אַנגעוועהטאָגטען" פּונקט, ווי אין אַ פער'כשופ'טען קרייז.

זעלטען ווען קומט קליין אין אַ פרויען־געזעל־שאַפט. ער מיידט אַזעלכע געזעלשאַפטען, ווי מעג־ליך אויס. צווישען פרויען פערלירט זיך קליין איינגאַנצען. כּל יעדער קלייניגקייט ווערט ער צונ־טער־רויט און מאַכט אַ שרעקליך־אומסימפּאַטישען איינדרוק. פרויען ווייכען פון איהם און איהם, קליינען, קרענקט עס זעהר שטאַרק. טיף אין זיך ברענט קליין מיט אַ העלישען ליבע־פייער. יעדער פרויען־בליק שלאָגט איהם איבער די גע־הירען, ווי אַ שווערער דונער. פון יעדען פרויען־קנייטש און בויג האַלט ער שטענדיג אין איין אויפ־צוקען מיט אַלע גלידער, קליין איז איינגעליבט אין אַלע פרויען, וועלכע ער בעגעגענט אין גאַס, נאָר בעזונדערס איז ער געניגט צו די „געפאַלענע" אין געזעלשאַפט, אין טעאַטער. און טשיקאַווע: צו די „אַרויסגעשפּיגענע אויפ'ן ברוק פון דער ברוי־דיגער שטאָט" — אַ פּראַזע, וועלכע ער האָט וועגען אַזאַ מין פרויען איבערגעלייענט אין איינעם אַ ראָמאַן.

קליין אָבער, היט זיך אַרויסצוזאָגען זיין מיי־נונג מכּוח פרויען. ערשטענס, לאָזט איהם נישט זיין איינגעבוירענע שעהמעוודיגקייט, צווייטענס, האָט ער מורא, זיינע חברים זאָלען פון זיינע רייד, נישט אָננעהמען בנוגע איהם אַ נישט־געוואונ־שענע מיינונג. ער, דער אַלטער, 34 - יאָהריגער בחור, וויל זיך נישט אַרויסווייזען פאַר די פּיפּיגע, דורכגעטריבענע חברים, ווי אַנ'אומשולדיג, נאַאיוו קינד... פערמאַסקירט ער זיין אינערליכען געמיט: אָפּטמאָל — דורך גלייכגילטיגקייט צום גאַנצען פרויען־ענין און, אָפּטמאָל — דורך אַ צוגעטראַכ־טען, פערצעפּעלטען וואָרט, דורך אַ סודות'דיגער מינע, דורך פערשווייגען, וואָס דאַרף מיינען זעהר פיל.... די חברים זיינע האַלטען איהם, דעריבער, פאַר „אַ מענש מיט פּראַקטיק" און אין זייערע פרויען אינטערעסען טיילען זיי זיך מיט איהם זעהר גערן.

קליין ווידער, פיבערט ממש, אויסצוהערען פון זיינע חברים, וואָס מעהר פּיקאַנטקייטען אין דאָ־זיגען „קיצעלדיגען" ענין. איבערהויפּט, הערט ער צו מיטגרויס אויפמערקזאַמקייט די געשפּרעכען מכּוח „געפאַלענע" פרויען. אויף דעם געביט איז ראָזמאַן אַ גרויסער מבין. פון זיינע אַוואַנטורעס דערצעהלט ער זיך אָן משונה'דיגע מעשיות. דאָ נישט לאַנג — דערצעהלט ער — האָב איך זיך בעקענט מיט איינער, וואָס רעדט אַ פּליסיגען העב־רעאיש.... וועט איהר דאָך מיינען: זי איז אַ יו־דיש קינד — חס וחלילה! אַ הונדערט פּראָצענטי־גע קריסטין....

אין אָנהויב האָב איך זיך טאַקע היבש גע־וואונדערט, דערנאָך אָבער, איז עס מיר שוין אַזוי פּריקר'ע נישט געווען. די דאָזיגע פרויען זענען גרויסע שפּראַכען־קענערינס, דאָס איז איינע פון די הויפּט־מיטלען אין זייער פּרנסה!...

אַ לאַנגע צייט האָט קליין נישט געגלויבט, אַז זיינע חברים זענען אַזעלכע „דורכגעטריבענע" יונ־גען. איינמאָל, אָבער האָט ער זיך אין דעם אַליין איבערצייגט.

ס'איז געווען אין אַ בלויען פריהלינגס־אָוועט קליין, וועלכער פלעגט שטענדיג נאָך דער אַרבייט ליב האָבען אויף אַ ווייל צו צושפּאַרען זיך אין אַזוי שוין אָפּשלאָפען עטליכע שעה, — האָט זיך דאָס מאָל אויפגעכאַפּט זעהר צושרויפט. עפּעס האָט איהם מיט אַמאָל אַרומגעקלאַמערט אַ טיפע, באַגענדיגע בענקשאַפט. ער איז געוואָר'ען שטאַרק אומר'היג. עס האָט אויף איהם גענומען דריקען דער קליינער, טונקעלער צימער, די בין־השמשות־דיג־פערשאָלטענע ווענד, די טויטע. קבר'דיגע שטיל קייט. עס האָט איהם אַ ציה־געטאָן צום פענסטער, וועלכער איז געווען פערהאַנגען מיט אַ שטיק אויס געשטערנטען הימעל.... דאָרטען, הינטערן פענ־סטער, רוישט און קאָכט די אָוונטיגע שטאָט, וועל־כע איז איצט פול מיט סודות, וועלכע ווינקט אויף אַלע ראַגען מיט רייצענדיגע רעסטאָראַן־פייער־לעך און מיט נאָך מעהר רייצענדיגע פרויען־בליקען, וועלכע גרייטען זיך צו אַ זעהר ליידענשאַפטליכען נאַכט־מאַהלצייט....

קליין האָט זיך איינגעוואַשען און איז אַרויס אין גאַס. זיין וואוינונג איז געווען נישט ווייט פון די „געהיימע ערטער". שטענדיג פלעגט ער זיי אינסטינקטיוו אויסמיידען. אין זיך האָט קליין געוואוסט, אַז ער וועט זיך קיינמאָל נישט חבר'ן מיט אַזעלכע ערטער. ער, קליין, איז אַ מאָראַלי־שער מענש מיט פעסטע לעבענס־פּרינציפּען. ער איז געגען יעדער נידערטרעכטיגקייט אין לעבען. ער, קליין, ווייס גאַנץ גוט, ווי אַזוי די היינטיגע צייט פּראָדוצירט אַזאַ מין פרויען־טיפּ. העלפען פערשפּרייטען דאָס שלעכטס — דאָס וועט ער קיינ־מאָל נישט טון!

דאָס מאָל, אָבער, האָט איהם איינער אַ ציה־געטאָן גראָד אין דער זייט פון די „געהיימע ערטער". עס האָט איהם אַ ציה־געטאָן, ווי מיט טויזענד ריזיגע צוואַנגען. זיין בלוט האָט גענומען אויסערגעוועהנליך שרייען. אַלע זיינע גלידער האָ־בען זיך דאָרשטיג געקאָרטשעט. אַ פייער האָט איהם אַ שלאַג־געטאָן אין מוח. פערנעפּעלט די אויגען און געפיהרט איהם, אַ שיכור'ן פון אומ־סערגעוועהנליך־טערפּקע ריחות....

ער איז פערבייגעגאַנגען אַנ'„אָרט", אין דער אָפּענער טויער־פּאָרטקע איז געשטאַנען איינע פון „יענע", אַ הויכע, אַ שרעקליך־דאַרע, מיט אַ טויט־ווייסען פּנים און מיט געלע האָר. איהר'ע טרויערי־גע שוואַרצאַפּלען האָבען אויף איהם אַ פּינקעל־געטאָן מיט אַזאַ צוציהונגס־קראַפט, אַז זיין האַרץ האָט גענומען פּויקען און האַמערען.

— קום, קעצעלע! — האָט ער איבער זיך דערהערט אַ זויערען, איינגעבראָכענעם קול. דער דאָזיגער קול האָט איהם תיכף אויסגעניכטערט. ער האָט זיך מעהר נישט אומגעקוקט, יענומען שטעלען גיכע טריט און האַסטיג געלאָפען פערביי דער לאַנ־גער שורה „ערטער". מיטאַמאָל האָט ער זיך אַנ־געשטויסען אויף ראָזמאַנען מיט לייבאָוויטשען, וועל־כע האָבען זיך פאַרזיכטיג אַרויסגע'גנב'עט פון אַ טויער־פּאָרטקע.

— קליין! — האָט ראָזמאַן פערוואונדערט אויס־געשריגען, זיך בערוהיגט תיכף און פילדרייטיג אַ שמייכעל־געטאָן צו לייבאָוויטשען....

(סוף מאָרגען)

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

זונטאָג
ט"ו
19
סיון תרצ"ב

יוני

זון-אויפגאַנג 3.14
זון-אונטערגאַנג 7.59

פאַבאַר פון יאָהרגאַנג 1911

מאָרגען, דעם 20-טען יוני ד. י. דאַרפען זיך שטעלען:

פאַר דער פאַבאַר-קאָמיסיע נומער 1 (נאַרוטאָוויטשא 75) די פאַבאַראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 9-טען פאָל. קאָמיסאַריאַט, ווצמענס נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די ליטערעס:

P R S Sz Sch Ś U

איבערמאָרגען, דעם 21-טען פון 11-טען קאָם.

A B C D E H Ch I J

פאַר דער קאָמיסיע נומער 2 (אַגראָדאָווע 34) די פאַבאַראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1911, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14. פאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף די אותיות:

B D G

איבערמאָרגען, דעם 21-טען, פון 14-טען קאָמיסאַריאַט, די ליטערעס:

E F R U W

פאַר דער קאָמיסיע נומער 3 (קאָשטשושקי 21) די יאָהרגענג פון 1911 און עלטערע, וואָס וואוינען אין לאָדז, און זענען צוגעשריבען צו אַנדערע קרייזן דעלעגירטע פון אַנדערע פאָוויאַטן.

צו די פאַבאַר-קאָמיסיעס דאַרפען די פאַבאַראָווצעס מיטנעמען די פּעסער, אָדער פּערזענליכע דאָקומענטען ארויסגעגעבען פון די פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען, פּראָלאָנגאַציע און רעגיסטראַציע-קאַרטען, וואָס זענען אויסגעשטעלט געוואָרען פון לאָדזער מאַגיסטראַט, און בעשייניגונגען וועגען פאַך און בילדונג.

די פליכט פון צושטעלען פּערזענליכע דאָקומענטען איז אויך חל אויף די פאַבאַראָווצעס פון קאַטעגאָריע ב., וועלכע האָבען די דאָזיגע בעשייניגונגען צוגעשטעלט צו די פאַבאַר-קאָמיסיע אין די פריהעריגע יאָהרען.

—:XX:—

דער דריטער שטרייק-טאָג

פון דעם נישט דערגאַנגענעם שטרייק אין לאָדז און אויף דער פּראָווינץ

(2) אין דעם נעכטיגען טאָג פונם פּראָקלאַמירטען שטרייק זענען קיין שום ענדערונגען נישט פאָרגעקומען.

קיין שום פאַבריק איז נישט אָפּגעשטעלט געוואָרען.

נעכטען זענען אָנגעקומען ידיעות פון בעזונדערע שטעט פונם לאָדזער קרייז, ווי פון פּאַביאַניץ, אָזאָרקאָוו א. אַ.

דאָנערשטאָג און פרייטאָג זענען דאָרט פאָרגעקומען פערזאַמלונגען פון טעקסטיל-ארבייטער און עס זענען אָנגענומען געוואָרען רעזאָלוציעס, אַז די ארבייטער דאָרט וועלען נישט אָנטיילנעמען אין די ארבייט כל זמן די שטרייק-אַקציע אין לאָדז וועט נישט גאַרמאָליזירט ווערען.

די ארבייטער פון דער אָפּפאַל-שפּינערייען אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור", אין דער צאָהל פון 126 פּערזאָן, זענען נישט צוגעטרעטען צו דער ארבייט, מחמת ביז נעכטען איז נישט ליקווידירט געוואָרען דער סכסוך צווישען דער פירמע און די ארבייטער (די פירמע ארבייט איצט 4 טעג אין דער וואָך), און זיי וועלען אויך מאָרגען, מאָנטאָג נישט צוטרעטען צו דער ארבייט.

די שטרייק קאָמיסיע האָט נעכטען אַמטירט אין לאָקאַל פון די קלאַסען-פעראיינען, הגם די קלאַסען-פעראיינען גופא בעטייליגען זיך נישט אין די ארבייטען פון דער קאָמיסיע.

צום ארבייטס-אינספעקטאָר האָט זיך די קאָמיסיע נישט געמאָלדען.

צו איהם זענען אָבער געקומען די פאָרשטעהער פון די שטרייקענדע ארבייטער אין דער פירמע „מאָריצי פּושיגורסקי" (פּאָמאָרסקאַ 73), וועלכע האָבען שוין מיט א וואָך צוריק פערשטרייקט, מחמת די נידעריגע לוינען. די קאָנפערענץ אין ארבייטס-קאָמיסאַריאַט האָט צו קיין רעזולטאַט נישט געבראַכט, און דער שטרייק דויערט ווייטער.

* * *

דער שטרייק פון די סעזאָן-ארבייטער איז אין פולען גאַנג. די קאָנפערענץ אין מאַגיסטראַט, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען נעכטען, איז אָפּגעלייגט געוואָרען אויף מאָרגען, מאָנטאָג, 12 בייטאָג.

אַזוי-ארום וועט נאָך אויך מאָרגען נישט געארבייט ווערען.

ענערגיש איינמאַהנען שטייערען

וויצע-פינאַנץ-מיניסטער איז לאָדז. — צוזאַמענפאָהר פון אָנפיהרער פון פינאַנץ-אַמטען. — קאָנפערענץ מיט אינדוסטריעלער

דער צוזאַמענפאָהר

פרייטאָג איז ביי אונז אין שטאָט פאָרגעקומען א צוזאַמענפאָהר פון די אָנפיהרער פון די פינאַנץ-אַמטען פון לאָדזער קרייז.

צום צוזאַמענפאָהר איז אויך געקומען פון וואַרשאַ דער וויצע-פינאַנץ-מיניסטער סטעפאַן סטאַזשינסקי, וועלכער האָט געפיהרט דעם פאָרזיץ. מיט'ן מיניסטער זענען אויך געקומען דער דירעקטאָר פון שטייער-דעפּאַרטאַמענט פּאַוועל מיכאַלסקי און דער אינספּעקטאָר באָלעסלאַוו ליפינסקי.

דער דירעקטאָר פון היגען פינאַנץ-אַמט דינמוגט נורארסקי האָט בעגריסט די געסט און געגעבען אַנ'איבערבליק איבער דער עקאָנאָמישער לאַגע פון היגען קרייז און אָנגעוויזען אויף די ספּעציפישע בעדינגונגען.

דער וויצע-מיניסטער האָט גערעדט וועגען מלוכה-בודזשעט און אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דער נויטווענדיגקייט איינצוקאַסירען, הונדערט-פּראָצענטיג, די לויפענדע שטייערען.

ווייטער האָט דער וויצע-מיניסטער אָנגעוויזען, אַז אין לאָדז האַכען זיך בעדייטענד פערקלענערט די שטייער-הכנסות, דעריבער האָט ער אויפגעפאָדערט די בעאַמטע זיי זאָלען זיך בעמיהען צו פערגרעסערען די שטייער-הכנסות.

דער וויצע-מיניסטער האָט אויך פעסטגעשטעלט, אַז דאָס צאָהלען פערלויגענע שטייערען, האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום טראַקטירט זעהר ליבעראַל. דערפאַר אָבער, פאַר צאָהלען די לויפענדע שטייער-פערפליכטונגען, וועלען אין קיין שום פאַל, נישט געמאַכט ווערען קיין הנחות און מוזען בעצאָהלט ווערען אין די בעשטימטע טערמינען אויף די טערמינען פון צאָהלען די פערלעגענע שטייערען וועלען נישט פערלענגערט ווערען.

די שטייער-צאָהלער, וועלכע ווילען געניסען פון די הנחות, דאַרפען זיך צואיילען, ווייל נאָכ'ן אָפּלויפען פון די צאָהלונגס-טערמינען פון די פערלעגענע שטייערען. וועלען די אַמטען צוטרעטען צו א צוואַנגס-איינמאָהנונג לויט די פאָראָרדנונגען.

נאָכדעם ווי עס זענען נאָך, מצד די אָנוועזענדע, אָפּגעגעבען געוואָרען בעריכטען און די געסט האָבען געגעבען פערשידענע אָנווייזונגען. איז דער צוזאַמענפאָהר געשלאָסען געוואָרען.

קאָנפערענץ אין דער האַנדעלס-קאַמער

(—) אין דער האַנדעלס-קאַמער איז פרייטאָג פאָרגעקומען א קאָנפערענץ, אין וועלכער ס'האָבען זיך בעטייליגט דער וויצע-מיניסטער סטאַזשינסקי, וואַיעוואָדע יאַשטשאָלט און פאָרטרעטער פון היגע אינדוסטריעלער און ווירטשאַפטליכע קרייזען.

פּרעזעס גייער האָט געעפענט די קאָנפערענץ און זיך אָפּגעשטעלט אויף די בעמיהונגען פון דער רעגירונג זיך צוזאַמענצוטרעפען מיט די ווירטשאַפטליכע ספערען.

ד"ר זאַנד האָט גערעדט וועגען שטייערען און וועגען קאַמף מיט'ן קריזיס.

מאָריצי פּאָזנאַנסקי האָט גערעדט וועגען קריזיס אין דער אינדוסטריע.

מיעטשיסלאַוו הערץ האָט פערלאַנגט פאַרצוגעהמען א קאַמף מיט די אַנאָנימע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען.

צום סוף האָט גערעדט דער וויצע-מיניסטער וועלכער האָט געזאָגט, אַז די רעגירונג בעמיהט זיך צו פערלייכטערן דעם קריזיס מיט א רייה פּאָזיטיווע שריט.

אונטערשטיצונגען פאַר ארבייטסלאָזע

דער אונטערשטיצונגס-אַמט ביים מאַגיסטראַט איז מודיע, אַז די דרינגענדע אונטערשטיצונגען פאַר ארבייטסלאָזע פאַר'ן חודש אַפּריל, הויבט מען אָן אויסצוצאָהלען דאָנערשטאָג, דעם 23-טען יוני. לויט פאָלגענדען סדר:

דאָנערשטאָג, דעם 23. יוני:

A B C D E F G H I J

פרייטאָג, דעם 24. יוני:

K L Ł M N O P

שבת, דעם 25. יוני:

R S T U W Z Ż

זיצונג פון שטאָט-ראַט

(א) דינסטאָג, ד. 21 ד. ח. וועט פאָרקומען א ספּעציעלע זיצונג פון שטאָט-ראַט.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשא 6), האַמבורג און קאָמפּ. (גלובנע 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעטריקאָווער 307), א. פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

פּאָליטישער ארעסט

(2) עהערנעכטען אין אָווענד זענען אויף פּעטריקאָווער 117, אין דער וואוינונג פון א געוויסען קליינמאַן ארעסטירט געוואָרען: דער 18-יאָהריגער סאַלאָמאָן ריכטער (קילינסקיעגאָ 33), דער 18-יאָהריגער בנימין וואָלקאָוויטש (פּילסודסקיעגאָ 49), דעם 17-יאָהריגען לאַזאַן ציגאַמאַן (נאָוואָמיעסקאַ 24), דעם 19-יאָהריגען יוליאַן אַלטער (פּלאַץ דאָמבראָווסקי 6), דעם 20 יאָהריגען יוליאַן קאָסאָווסקי; די 17-יאָהריגע לילי באַזשעקאָווסקאַ (גדאַנסקאַ 44), און דעם 17-יאָהריגען יאָסעל זייבערט (פּעטריקאָווער 175).

עס ווערט געפיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

דער אַלפאַנס בעקומט אַ הוספה

נאָך 5 חדשים צו זיצען אין טורמע

(א) דעם 17-מאַי ה. י. האָט דאָס שטאָטישע געריכט געמשפט דעם בעקאַנטען סוטענער אַנטאָני קאַראשענסקי דערפאַר, ווייל ער איז בעפאַלען די פּראָסטיטוטקע סטאַניסלאַווא זאַלאַגאַ, זי שטאַרק צושלאָגען און צוגערויבט ביי איהר 20 זלאָטעס. ער האָט דערפאַר בעקומען צוגעמשפט צו זיצען א האַלב יאָהר טורמע. אַז ער האָט דערהערט דעם אורטייל, האָט ער זיך אַ וואָרף געטון מיט געשרייען שלאָגען די פּראָסטיטוטקע, וועלכע איז אין געריכט געווען, אַלס עדות.

דערפאַר האָט קאַראשינסקי ווידער בעקומען נעכטען אַנ'אורטייל נאָך 5 חדשים צו זיצען.

פּערזענליכעס

(—) פרייטאָג האָט דער שטאָט-פּרעזידענט זשעמיענצקי גענומען אורלויב. איהם פערטרעט דער וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי.

א גרויסע דאָרפס-שרפה

(א) עהערנעכטען אין אָווענד איז אין דאָרף טשעשלע, קאַלישער קרייז, אויסגעבראָכען א גרויסע דאָרפס-שרפה. מיט'ן פייער זענען אוועק 62 געביידעס, 12 פערד, 14 קיה, 14 וואוין-הייזער א.א.וו.

די איינוואוינער האָבען זיך קוים געראַטעוועט מיט'ן לעבען. דער היזק בעטרעפט אַנ'ערך 180 טויזענד זלאָטעס.

אַזוי ווי דאָס פייער האָט אויסגעבראָכען גלייכצייטיג אין עטליכע ערטער, איז מען זיך משער, אַז מ'האָט דאָ צו טון מיט אַנ'אונטערצינדונג, און עס זענען שוין דעריבער ארעסטירט געוואָרען 4 פערדעכטיגע פּערזאָנען.

דער'הרג'עט געוואָרען אַנ'ארבייטער

(א) אין דער פאַבריק פון „קעניג און פרידמאַן" (אין זדונסקאַ-וואָליע) האָט נעכטען אין אָווענד אויפגעריסען א קאַרביד-קעסעל. ד'ערביי איז דערהרג'עט געוואָרען אויף טויט דער 29-יאָהריגער ארבייטער פראַנציזשעק פּענטשקאָווסקי.

א בלוטיגע טראַגעדיע איז רודאַ-פּאַביאַניץ

(2) אַ בלוטיגע טראַגעדיע האָט זיך עהערנעכטען ביינאַכט אָפּגעשפּילט אין רודאַ-פּאַביאַניץ, אויף פּאָלעשקע גאַס 12.

די בלוטיגע טראַגעדיע האָט פאָלגענדע פאָרגעשיכטע:

מיט אַנ'ערך 3 יאָהר צוריק האָט דער 26-יעהריגער בראָניסלאָוו מילאַש חתונה געהאַט מיט דער 22-יעהריגער העלענא. משמעות, אַז ס'איז נישט געווען קיין גוט לעבען צווישען דעם פאָרפּאָלק, דער יונגערמאַן האָט פערנאַכלעסיגט זיין יונג ווייבעל און זיך געלאָזט וואוילגיין גאַנצע נעכט, ווארום אין חודש פעברואַר ה. י. האָט העלענע געמאַכט א סוף צו זייער צוזאַמענלעבען, אַוועקגייענדיג צו איהרע עלטערן אויף בזשעזשינער 10, דאָרט האָט זי זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט איהרען אַ יוגענד-פריינד, אַ געוויסען יאַן-פרידריך מעצגער. איינער מיט'ן אַנדערען האָט זיך זעהר דערפריינט. און העלענע איז אַוועק צו איהם לעבען אין רודאַ-פּאַביאַניק.

ווען דעם האָט זיך דערוואוסט דער פאַר-לאָזענער מאַן, בראָניסלאַוו מילאַש, און ער האָט מיט 2 וואָכען צוריק אַוועקגעשריבען אַ בריף צו זיין ווייב, אַז ער וועט זי דער'הרג'ענען צוזאַמען מיט איהר „קאָכאַנעק".

עהערנעכטען האָט ער זיין דראָהונג מיילוויין אויסגעפיהרט, דערשיסענדיג זיין פרוי, און שווער פערוואונדענדיג זיך גופא. מעצגער איז פונקט אינדערהיים נישט געווען.

70-יעהריגער יובילי

פון פּרעזעס פון די לאָדזער פרייוויליגע פייערלעשער

דער פּרעזעס פון דער פערוואַלטונג פון די לאָדזער פרייוויליגע פייערלעשער, ה' יוליוש יאַזשעמבאָווסקי האָט נעכטען געפייערט זיין 70-יעהריגען יובילעאום. דער יובילאַר ארבייט שוין ביי די פייערלעשער פון זיין 18-טען לעבענס-יאָהר. א חוץ דעם איז ער געווען טעטיג געזעלשאַפטליך אויף פערשידענע ארבייטס-געביטען. אַזוי איז ער יאָהר 1900 געוואָרען אַ ראַט-מיטגליד פון קריסטליכען „דאָבראָטשינאָשטש" און שפּעטער בעצעהרט געוואָרען אַלס עהרען-מיטגליד פון דער דאָזיגער געזעלשאַפט. ער האָט גענומען אַנ'אַקטיווען אָנטייל אין דער פּראָפּאַגאַנדע בעת'ן פּלעביסציט אין אויבער-שלעזיען. איז אַ פערוואַלטונגס-מיטגליד פון דער געזעלשאַפט צו בעקעמפען די ראַק-קראַנקהייט, איז א מיטגליד פון וואָיעוואָדישען קאָמיטעט צו בעקעמפען די ארבייטסלאָזיגקייט א. אז. וו. דער יובילאַר האָט פאַר זיך פילזייטיגע איבערגעגעבענע געזעלשאַפטליכע ארבייט בעקומען אַ רייה הויכע אויסצייכנונגע, מעדאַלען און אָרדענס.

———

פון האנדעלס-געריכט

אקצ. געז. „קארל שטיינערט" פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש. — פירמעס „האמער און בוסע" און „קורץ" רעגולירן מיט די קרעדיטארן

נעכטען האט דאס האנדעלס-געריכט פער־עפענטליכט אנ'אופאדלאשטש דער „אקצ. געז. קא־ראל שטיינערט" (פיעטריקאווער 276).

ווי בעקאנט, האט די פירמע דעם 16 אפ־ריל 1931 בעקומען א „נאדזור" אויף 3 חדשים, וועלכער איז שפעטער דורכ'ן געריכט פערלענגערט געווארען ביז'ן 16-טען יוני ד. י. דער בילאנס אויפ'ן 30-טען אפריל ד. י. איז געשלאסען געווא־רען מיט דער סומע 19.725.632 זל.

דער טערמין פון צייטווייליגען פערעפענט־ליכען דעם אופאדלאשטש, איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 12-טען אויגוסט 1931, פון דעם טאג אן, ווען ס'איז אפגעגעבען געווארען די ביטע וועגען דעם „נאדזור".

אלס קוראטארען פון אופאדלאשטש זענען נאמינירט געווארען אדוו. פאגעל און אינזש. בע־נעדיק. אלס ריכטער-קאמיסאר איז נאמינירט גע־ווארען דער האנדעלס-ריכטער ע. הירשבערג.

די פאבריק פון דער געפאלענער פירמע איז ביז איצט אין פולען בעטריב. ווי ס'איז פאר־אויסצוזעהען, וועט די פאבריק נישט אפגעשטעלט ווערען.

* * *

די פירמע „האמער און בוסע", זאקען־פאבריק (פיעטריקאווער 83) האט דאס געריכט זייגער צייט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש. אויף דער קרעדיטארען-פערזאמלונג, דעם 12-טען מאי ד. י. האט די פירמע געמאכט א רעגולאציע־פארשלאג אויף 30 פראצ. אויסצוצאהלען אין 4 האלביעהרליכע ראטעס.

נעכטען האט דאס געריכט דעם רעגולאציע־אפמאך בעשטעטיגט. דער פירמע איז צוריקגעגע־בען געווארען די סוחרישע עהרע.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג איז בעטראכט געווארען דער רעגולאציע-פארשלאג פון דעם גארן-סוחר יחיאל מאיר קורץ (פיעטריקאווער 31). נאכ'ן אופאדלאשטש, האט די פירמע פארגעלעגט א רעגולאציע פון 12 פראצ.

דאס געריכט האט נעכטען דעם אפמאך בע־שטעטיגט, און דעם סוחר צוריקגעגעבען די סוחרישע עהרע.

די ערשטע ראטע איז צאהלבאר דעם 14-טען יאנואר 1933.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשט פון דעם קריסטליכען האנדווערקער-קאאפעראטיוו אין פא־דעמביק, איז אלס סינדיק נאמינירט געווארען אדוו. קאטאווסקי.

* * *

אדוו. זיידע אלס בעפולמעכטיגטער פון א פריזיער-פירמע האט אריינגעטראגען א ביטע אין געריכט, וועגען פערעפענטליכען אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „לודוויק אוגוסטין", לוין-פארבעריי און בלייכעריי אין לאדז, אויף 11-טער ליסטא־פאד 180/182.

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט דאס גע־ריכט דער פירמע פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש. דער טערמין פון ציטוו. פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש, איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 18 יאנואר 1932. אלס ריכטער-קאמיסאר איז נאמינירט געווארען דער האנדעלס-ריכטער ראשאק. קוראטאר פון דער אופאדלאשטש-מאסע — אדוו. דושינסקי. אוגוסטין איז געשטעלט געווארען אונטער פאלי־צייאישער אויפזיכט.

* * *

אין שייכות מיט דעם „נאדזור" פון דער פירמע „בערמאנס יורשים און שותף", קאלאניאל־געשעפט (פיעטריקאווער 53), האט דאס געריכט אלס געריכטס-אויפזעהער נאמינירט ה' בובטשינסקי. געריכטס-קאמיסאר — האנדעלס-ריכטער יאן גוטע־קונסט.

5 אר'סוואורפען מאנס געוועזן א 16-יעהריג מיידעל

אלע זענען זיי געשמידטע אין קייטען געבראכט געווארען אין תפיסה

(א) די 16 יעהריגע יאנינא קודרא, געהענ־דיג נעכטען 8 אוו. צו איהר פערהייראטע שוועס־טער אויף טושינסקא גאס, איז זי פערטשעפעט גע־ווארען פון א פערשוין, וועלכער האט איהר אין א ברוטאלען טאן פארגעלעגט, זי זאל מיט איהם געהען אין זיין וואוינונג. דאס דערשראקענע מע־דעל האט גענומען אנטלויפען, דער פערשוין האט זי אבער אנגעיאגט, און פאר'ן טויער 73, האט ער איהר דערלאנגט א זעץ אין קאפ, פון וואס זי איז צוטומעלט געווארען. מיט דער הילף פון א צווייטען פערשוין, האבען זיי זי מיט געוואלד ארויס־גענומען אין א וואוינונג אויף טושינסקא 105.

באלד זענען געקומען נאך דריי מענער, און אלע פינף האבען זי צו עטליכע מאל פער־געוואלדיגט.

נאך די ארגיעס האבען זיי ביים מעדעל צו־גענומען 5 זל. וואס זי האט געהאט ביי זיך, און פאר דעם געלד געמאכט זיך א „באל". אויך זיי־ער קרבן האבען זיי געצווינגען צו טרינקען. זיי האבען זי געמיטשעט ביז 6 פארטאג. פאר'ן אוועקגעהען, האבען זיי איהר געדראהט מיטן טויט, אויב זי וועט עמיצען דערזעגען דער־צעהלען.

קומענדיג פאר'ן טויער, האט זיך דאס מע־דעל פערנאטירט דעם נומער פון הויז, און גלייך אוועק אין דער פאליציי, וואו זי האט איבערגע־געבען די גאנצע מעשה.

דער קאמענדאנט פון דער פאליציי-וואך מיט נאך עטליכע פאליציאנטען זענען גלייך אוועק אויפן אנגעוויזענעם אדרעס, און אין דער וואוינונג נאך געפונען די גאנצע באנדע.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז דער פערשוין, וואס האט זי פערטשעפעט אין דער גאס, דער 25 יעהריגער אלמן קלעמענס מאכלאנסקי, און די „מיטהעלפערס" זענען: דער 25 יעהריגער סטעמפיען, דער 21 יעהריגער קאבאלסקי און די ברידער וולאדיסלאוו און דאמינעק סטעמפיען — אלע פון כאיני.

אלע זענען געשמידטע אין קייטען אפגע־פיהרט געווארען אויף דער פאליציי וואך אין כאיני, וואו די קודרא האט זיי אלע דערקענט. זיי האבען זיך מו"ה געווען אין פערגעוואלדיגען דאס מעדעל. זיי האבען זיך פערענטפערט, אז זיי זענען געווען שיכור.

די 16 יעהריגע קודרא, איז נאכן אונטער־זוכען פון א דאקטאר, אפגעשיקט געווארען א היים צו איהרע עלטערען.

אויף די שפורען פון די מערדער פון פאטאגראפיסט ווילטשעווסקי

(—) די ווייטערדיגע אויספארשונג וועגען מארד פון פאטאגראפיסט ווילטשעווסקי, פשעיאזד 46, האט פעסטגעשטעלט, אז דער דערמארדעטער איז געשטאנען אין נאהענטע בעציהונגען מיט דעם גאסען-מיידעל לעאקאדיא יענדזשעיטשאק, וועמען מען רופט „לאלא קיקער". איהר „אפיצקון", דער אלפאנס פראנציזשעק וויעלגושאק. מיט'ן צונאמען „ציבוך", איז ערשט לעצטענס ארויס פון תפיסה און ער האט נישט געוואלט דערלאזען, אז זיין „לאלא" זאל האבען „געשעפטען" מיט דעם פאטא־גראפיסט. צוליב דעם פלעגט אפט קומען צו מחלוקות צווישען די אלע דריי.

באלד נאכ'ן מארד איז דאס פאר'ל פער־שוואונדען געווארען און מען ווייסט ביז איצט נישט וואו זיי זענען. פאליציי רעכענט דעריבער, אז זיי זענען פערמישט אינ'ם מארד.

פאליציי האט וועגען דעם פאר'ל קונאנדער־געשיקט שטעק-בריף.

די צוויי ברידער בארדא

נעמען זיך אן די קשיוודע און ווערען בעגאסען מיט בלוט

(2) מיט עטליכע וואכען צוריק איז א גע־וויסער פראנטשישעק פורמאן בעפאלען געווארען דורך די ברידער פראנצישעק און זיגמונט בלאש־טשיק און שטארק צו'הרג'עט געווארען.

נעכטען ווידער האבען פורמאנ'ס חברים, די ברידער ראמאן און סטאניסלאוו בארדא, ביי דעם באהן-איבערגאנג אין פיעטריקאוו אנגעטראפען אויף די בלאשטשיקעס, און זיך בעשלאסען נוקם זיין אין זיי פאר זייער „פשיאטשעלס" קשיוודע.

איז סטאניסלאוו בארדא אריינגעלאפען אין א נאהענטער יאטקע, געכאפט א קיילער-מעסער, און זיך געווארפען מיט'ן ברודער צוזאמען אויף די בלאשטשיקעס...

דער סוף איז געווען, אז די בארדא'ס האט מען אין א געפעהרליכען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל, און די בלאשטשיקעס — אין קאמי־סאריאט אריין.

ביי מענשען מיט אומרעגעלמעסיגער הארץ-טעטיגקייט
שאפט א גלאז נאטירליך ביטערוואסער
Franciszka Józefa
מעגליך פריהמארגענס א לייכטען שטוהלגאנג. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלעד-אפטעקעס.

ענדערונגען אין דער פאליציי

אויף דער לאדזשער וואיעוואדזשטווע

(2) לויט דער פעראָרדנונג פון וואיעוואדז־שען פאליציי-קאמענדאנט אינספעקטאר ד"ר טאר־ווינסקי, זענען בעזעצט געווארען די ערטער פון פאליציי-קאמענדאנטען אין לאדזער קרייז.

פאליציי-קאמענדאנט פון לאדזער קרייז — קאמיסאר לאנגע; פאל. קאמ. אויף בזשעזשינער קרייז — קאמענדאנט זאלעווסקי; פאל. קאמ. אויף ראדאמסקער קרייז — קאמ. פיכנא; אויף קאלישער קרייז — קאמ. נאוואק; אויף קוילער קרייז — אונטערקאמ. קוויאטקאווסקי; אויף קאנינער קרייז־קאמ. קארפינסקי; לענטשיץ — קאמ. סטאטשעווסקי; פעטריקאוו — קאמ. סקאלסקי; שעראדז — קאמ. קופקע; טורעק — אונטערק. לעשטשינסקי; אויפ'ן וויעלונער קרייז — אונטערק. אונגעהויער.

פאפיראסען מיט אפיום

האבען גנבים אונטערגעווארפען

(—) דער בעזיצער פון דער גארבעריי סאמועל בזשעזשינסקי, לימאנאווסקי 166 האט זיך נעכטען שפעט אין אווענד געלעגט שלאפען און פאר'ן שלאף האט ער פעררויכערט א פאפיראס, וואס איז געלעגען אויפ'ן נאכט-טישעל. באלד האט ער בע־קומען א מישונג אין קאפ, נאר איינגעשלאפען איז ער אבער נישט. אין דער זעלבער צייט האט ער דערהערט טריט און דערהערט אויך ווי מען נישטערט ארום אין שטוב. האט ער צוזאמענגענומען אלע כחות און אויפגעהויבען א טומעל, אויף וואס די אומבעקאנטע זענען ארויסגעלאפען פון שטוב.

שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז גנבים האבען דארט אונטערגעווארפען פאפיראסען מיט אפיום, מיט'ן ציל צו בע'גנב'ענען בזשעזשינסקי'ן. פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

עדות גיט אן אין געריכט א פאלשע שבועה

שפעטער גיט ער זיך א קויל אין קאפ

(2) אין געריכט איז נעכטען פארגעקומען א פראצעס. אלס עדות איז ארויסגעטרעטען דער 28־יעהריגער מאריאן בראדעצקי.

נאכ'ן עדות-זאגען, האט דער צד שכנגד פארגעווארפען בראדעצקי'ן, אז ער האט אפגעגע־בען א פאלשע שבועה. פאר וואס ער וועט איהם איהם איבערגעבען דער פראקוראטור.

ווען בראדעצקי איז אהיימגעקומען אין זיין וואוינונג אויף דאראטע 3, האט ער זיך דערשאסען. אין א גוסס'ן צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווא־רען אין שפיטאל.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

2-טע קלאס — 2-טער טאג

60,000 zł. plus premji po 1.000 zł. na nr. 144936
15,0000 zł. na nr. 84854
po 5.0000 zł. na nr. 80334
po 2,000 zł. na n-ry 59856 65864
po 1,0000 zł. na n-ry 98549 140409
po 500 zł. n an-ry 15597 28102 13057
po zł. 400 na n-ry 22845 53603 60088 87631

po zł. 300 na n-ry 38846 49399 61903 66470 66339 82713 89279 96342 99585 109948 129359 140075 141083 147272

po 250 zł. na n-ry 4968 22039 35651 43626 51756 77299 77904 79420 92860 94021 111925 119308 127540 144750 152382 153394

po 200 zł. na n-ry 6038 17607 18198 22729 22901 27980 27956 33507 34928 34999 39342 40404 41365 44596 44015 47474 49149 53216 62033 66262 75558 75905 76529 78147 79598 80414 81 473 83407 90490 92883 96011 102300 103128 104838 118937 123559 125542 130194 134369 137632 138810 142339 147955 153482 158284

po 150 zł. wygrały nast. numery:
159 314 30 496 552 728 843 1078 221 397 541 77 657 822 986 2053 79 202 335 631 796 801 33423 40504 28 654 893 4016 126 275 381 90 481 683 752 842 980 5022 99 134 237 59 92 432 71 88 587 685 866 985 6183 94 200 14 53 55 371 445 50 69 513 660 92 716 90 943 7032 142 273 500 68 88 630 48 843 54 8203 88 321 648 72 864 907 75 80 9042 54 96 134 216 371 97 443 628 73 961 94 10112 318 507 20 635 84 801 86 95 11136 655 12017 205 40 314 437 47 91 506 80 705 79 13153 59 222 324 444 75 59 884 930 14626 716 48 876 15085 130 70 75 256 83 469 92 744 99 821 16096 201 564 17034 264 485 522 698 732 43 809 18285 485 517 723 830 44 19179 285 389 480 635 20210 407 23 534 767 852 21127 91 329 545 50 22017 363 96 455 528 61 96 649 57 90 786 806 24965 66 23085 171 226 306 520 640 789 24311 94 418 717 935 25301 426 37 522 39 83 749 917 31 26154 555 738 862 977 98 27052 131 42 72 271 306 411 31 513 16 723 28160 271 577 667 77 741 931 52 29066 130 90 241 314 414 96 661 77 700 36

30181 92 260 385 575 71 865 31168 82 250 448 511 627 32054 224 90 419 586 616 91 749 821 47 33332 457 539 826 34009 47 279 322 435 67 617 748 64 530 35121 25 256 83 36009 24 251 499 520 945 37074 106 73 38119 44 323 53 433 83 579 812 39054 238 326 94 423 651 40071 180 357 75 520 826 903 41015 82 140 94 317 18 30 31 512 747 65 864 81 42022 37 164 524 80 675 845 43097 223 42 77 90 636 78 911 25 45 44012 85 205 638 75 812 913 45004 13 124 50 247 485 559 683 874 963 46127 182 514 691 797 816 998 47013 161 232 82 809 929 48064 279 80 482 714 50 49196 214 376 85 542 50 605 44 79 757 811 36 50134 90 99 229 419 68 550 638 730 974 51053 24 284 368 541 837 91 965 52042 286 376 473 87 525 37 617 927 53202 312 45 434 702 36 79 802 28 47 91 54082 172 285 403 75 507 33 55 676 709 59 69 820 71 81 922 55065 131 258 323 509 958 56203 09 62 92 527 57192 341 810 58016 154 71 286 331 39 412 711 827 31 46 74 81 979 59362 500 765 867

60018 20 128 388 434 47 521 938 43 61024 358 404 12 31 97 516 56 789 846 55 66 89 999 62117 99 207 561 89 842 976 63205 27 318 60 69 727 966 79 64132 328 30 443 593 98 636 888 939 65089 349 427 545 802 68 66058 179 365 97 418 503 783 822 956 67134 334 441 68292 439 600 31 864 69023 47 224 82 313 59 400 552 601 66 719 32 39 820 70040 148 71 279 83 321 47 79 494 512 652 747 873 81 71004 103 18 50 315 48 479 541 623 66 755 870 72164 82 239 71 425 603 36 77 724 852 73264 551 627 915 74066 79 167 307 400 841 934 75009 90 180 301 26 46 741 897 984 76017 94 224 78 604 942 77216 375 505 18 55 648 757 86 890 972 78319 33 47 97 790 855 936 65 79056 474 82 540 52 89 631 772 84 890 99 960 67 80040 177 596 815 42 46 84 62 940 80 81086 147 258 83 415 93 520 41 61 62 68 738 850 82019 140 288 349 475 539 802 90 83316 39 485 610 54 82 778 856 954 84043 44 369 495 610 72 766 95 867 85022 230 68 72 383 448 837 82 86052 331 599 717 22 930 61 87009 285 314 435 95 517 726 96 918 36 58 84 90 99 88120 26 225 38 322 413 23 35 564 633 82 85 714 816 76 19 89024 318 413 69 741 893

90053 94 127 240 329 436 593 705 71 855 935 62 91077 405 532 48 739 822 92280 325 34 433 91 835 47 93125 228 399 470 71 549 613 94089 111 54 60 276 84 89 502 32 92 733 45 80 837 68 906 95022 209 98 391 402 531 771 844 61 96350 491 517 53 654 783 97053 114 207 323 464 720 859 79 98036 62 432 510 22 679 706 99053 311 23 69 599 715 78 957 87 100167 203 336 43 48 401 06 17 624 911 69 101132 265 76 340 79 579 944 102023 45 364 466 650 820 936 103423 77 603 39 714 31 67 842 104009 24 169 333 460 568 676 79 823 96 922 88 105067 82 125 61 262 413 43 52738 40 50 840 106036 74 79 99 290 354 414 687 107054 86 194 283 642 741 929 43 108011 31 73 109 246 448 59 75 593 68 739 881 94 109042 364 502 741 882 947 110146 238 79 468 545 64 81 630 789 955 111040 67 219 32 36 370 451 522 38 633 37 70 73 652 78 880 920 112197 423 592 755 861 62 113155 212 315 34 55 682 799 910 114209 63 336 98 408 572 85 95 612 19 726 91 896 115029 35 59 289 479 558 689 763 814 17 116090 351 69 435 539 50 755 79 915 85 117041 251 310 419 40 45 715 816 31 89 902 118107 62 236 345 65 436 92 651 723 61 850 77 90 944 119097 163 211 93 325 31 73 640 68 728 39 866

120015 114 37 59 98 208 346 487 856 902 121021 45 62 237 69 355 761 122041 148 209 37 340 66 485 85 520 631 702 07 123340 473 76 99 623 796 124029 252 94 779 995 125007 57 274 81 335 54 75 412 668 954 126030 33 139 469 78 531 842 58 993 127163 71 97 247 91 318 463 71 627 56 71 975 128013 95 189 304 19 522 613 34 852 75 91 99 129096 155 316 242 611 37 745 887 130015 111 216 476 596 653 771 927 131012 55 193 413 50 510 16 83 626 48 771 815 65 945 69 132130 273 80 348 416 61 821 41 983 134161 448 526 675 745 835 59 917 135119 51 345 429 81 518 23 608 10 40 757 851 72 136122 206 419 90 855 966 137118 269 319 75 584 659 804 26 34 942 138138 321 631 72 961 139038 71 316 423 43 729 925 140099 390 427 616 738 64 998 141008 93 335 485 511 58 647 99 807 47 94 142115 64 371 499 577 622 880 143224 78 328 86 87 403 708 808 56 144093 201 364 985 99 145077 162 323 413 775 146179 243 541 631 47 55 877 94 147334 464 90 563 702 40 905 30 58 148043 109 71 641 84 149073 154 77 432 639 69 867 72 901 13

150091 167 287 315 438 50 544 53 672 781 821 151016 49 179 38 404 62 73 97 688 98 152019 85 103 211 90 616 774 900 43 153106 14 317 39 565 670 87 758 94 829 154 108 47 282 85 379 95 783 155292 424 56 587 619 753 842 156009 29 194 269 343 47 68 76 596 681 765 846 52 915 42 157036 111 48 225 392 771 853 54 90 158084 93 223 320 25 511 684 751 60 94 159810 22 948

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע“
פערבאנד-טרופע פון א.א.פ. אין פוילען. אנפיהרונג: א. בעזמאן.
גאסטשפילען פון זיגלער'ס אפערעטען-טרופע
מיט סעווילא פאסטאר
היינט, 9 אווענד ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע
אין דעם גרעסטען אמעריקאנער אפערעטען-שלאגער
די דזשאז-טענצערין
מיט סעווילא פאסטאר אין דער הויפט-ראלע,
וועלכעס האבען נעכטען איבערפולט דאס טעאטער.
אין דער אפערעטע בעטייליגען זיך די גאנצע זיגלער-טרופע
צוזאמען מיט די בעסטע קרעפטען פון פילהארמאניע-אנסאמבל.
פרייזען פון 80 גר. ביז 2.20 זל.
קירצליך: איבערראשענדע נייעס! קירצליך:

אברהם פערעלמאן

העלענובעק — א פערגעזונגס-אנשטאלט פאר דער פסיכיק פון די יודישע קינדער

עס איז קיין שום ספק נישט, אז די פסיכישע ענטוויקלונג פון דעם מענשען איז ענג פערבונדען מיט די געזעלשאפטליכע בעדינגונגען, אין וועלכע ער לעבט. אלע מאדערנע פסיכאלאגישע ריכטונגען אנערקענען דאס.

דער שטאנדפונקט גיט אונז א ברייטע בעלויכטונג פון אלע פסיכאלאגישע ערשיינונגען פון יודישען לעבען. מען קען גאנץ זיכער פעסטשטעלען אז די יודען בכלל און די יודישע יוגענד בפרט, צייכענען זיך אויס מיט א בעזונדערער יודישער פסיכיק, וועלכע האט פיל מעלות און חסרונות.

די חסרונות אבער שטאמען ביי יודען נישט פון זייער ראסע, זיי זענען א פועל יוצא פון די אומנארמאלע בעדינגונגען אין וועלכע דאס יודישע פאלק לעבט אין שטאט. עס איז גענוג אפצוענדערען די בעדינגונגען און די אלע חסרונות וועלען פערשוואונדען ווערען.

אלע שטאט-מענשען צייכענען זיך אויס מיט א בעזונדערער פסיכיק, דער אונטערשיד אבער צווישען יודען און נישט-יודען איז דער, אז נישט-יודען וואוינען אין שטאט ערשט פון ווייניגע דורות די יודען אבער זענען שטאט-איינוואוינער פון קרוב צוויי טויזענד יאהר. אנדערע פעלקער האבען א שטענדיגען צופלוס אין שטאט פון א געזונדען דארפס-עלעמענט, וועלכער פרישט אפ די שטאט-בעפעלקערונג — ביי יודען פעהלט דאס אינגאנצען.

צו די ערשיינונגען קומען נאך צו די ספעציעלע בעדינגונגען פון יודישען לעבען אין שטאט, דאס שנעלע טעמפא פון לעבען. די נערוועזע בעשעפטיגונגען, וועלכע זענען פערבונדען מיט אן אומגעהויערע קאנקורענץ אין דעם קאמף פאר'ן קיום, די געדיכטקייט פון דער בעפעלקערונג אין די יודישע שטאט-פירטלען, דאס שטענדיגע לעבען פון געווינדיקעס, די אומזיכערהייט פון דער צוקונפט, דער אויסוואהל פון בארוף, נישט לויט די פעהיגקייטען נאר בלויז נאך דער קאניונקטור און צוואנגס-לאגע, די פאגראמען, די מינדערווערטיגע לאגע צווישען אנדערע פעלקער, און פיל ,פיל אנדערע. עס פעהלט אונז די געזונדע אטמאספער פאר ערציהונג פון א געזונדע יוגענד, ווייל עס פעהלט אונז די דארפס-ערציהונג, און דעריבער צייכענט זיך די יודישע יוגענד אויס מיט נערוועזיטעט, צופריהע רייפקייט , שנעלע ענטוויקלונג פון איהר פסיכיק, מינדערווערטיגקייטס-געפיהלען ,קליינע בעאבאכטונגס-פעהיגקייט און פיל אנדערע חסרונות.

יעדער ערציהער, וועלכער קומט אין בעריהרונג מיט דער יודישער יוגענד אנערקענט איהרע גרויסע פעהיגקייטען, און איהרע גוטע מדות — ער בענקט אבער נאך א שטילע, רוהיגע אטמאספער. אין וועלכע דאס יודישע קינד זאל זיך קענען ענטוויקלען געזונד און ארבייטספעהיג, גלייך מיט אנדערע פעלקער.

אזא גליקליכע אומגעבונג האט געשאפען דער בעוואוסטער כלל-טוער רומקאווסקי אין העלענובעק. זיינע פערדינסטען זענען נאך גרעסער דערפאר, ווייל ער האט געווידמעט זיין אויפמערקזאמקייט די ארימע יודישע קינדער, מיט וועלכע דאס לעבען האט זיך בעגאנגען שטיפמוטערליך און האט ביי זיי צוגענומען יעדע מעגליכקייט צו לערנען און ענטוויקלען זיך. אט פאר די קינדער האט ער אויפגעבויט די פערמע און דעם אינטערנאט אין העלענובעק.

עס איז אינטערעסאנט אז הער רומקאווסקי שטעלט זיך קיינמאל נישט אפ אין זיין ארבייט אויף איין פונקט, ער בעפרידיגט זיך נישט מיט דעם וואס ער האט געשאפען, — ער זוכט שטענדיג נייע וועגען, נייע מיטלען, נייע מענשען כדי צו געזונד מאכען און צופרידען שטעלען דאס ארימע יודישע קינד. ביי יעדען בעזוך פון דער פערמע קען מען בעמערקען נייע איינריכטונגען, אזוי זענען דארט אויפגעבויט געווארען פיער הערליכע געביידעס פאר קינדער פון 2 יאהר ביז 18 יאהר, א וואונדערבארען ווינטער-גארטען פאר בלומען און געמיזע-צוכט א געמיזע און אויבסט-גארטען, 10 ביהנשטאקען, שטאלען פאר בהמות און פערד און נעבען דעם א שולע, ווערקשטאטען פאר שלאסעריי און טישלעריי, און א שוהל, אויף א שטח פון 12 א האלב מארג האט זיך פערשפרייט די פערמע, וואו די קינדער ארבייטען פעלד און גארטען-ארבייט. די הייזער זענען עלעקטריפיצירט פון א אייגענע עלעקטריציטעטס-ווערק, און כמעט דער גאנצער שטח איז בעוואסערט פון א אייגענער צענטראלע וואסער-לייטונג, א קליינער טייל פון דעם באדען איז געווידמעט פאר דעם קרן-קימת, וואו די קינדער גיבען אפ א טייל פון זייער ארבייט דעם יודישען נאציאנאל-פאנד.

ווי אנדערש פיהלט זיך דאס קינד, וועלכעס וואקסט אויס אין דער דאזיגער סבבה, דאס רוישענדע שטאט-לעבען מיט זיינע אומגעזונדע ווירקונגען האט דא נישט קיין צוטריט.

נישט אומזיסט האט ביאליק געזאגט ביי זיין בעזוך פון דער פערמע: „רוח ארץ-ישראל נבעת פה“. מען קען העלענובעק פערגלייכען מיט'ן „כפר ילדים“ אין ארץ-ישראל.

העלענובעק פערבינדט ארבייט מיט בילדונג, ארבייט מיט אידעאליזם, ארבייט מיט יודישע טראדיציע, ארבייט מיט פרייד און רוה, ארבייט מיט שפיל און פערוויילונג.

דא הערשט די געזונדע לעבעדיגע אטמאספער פון דער ארבייטס-שולע, וועלכע איז דאס לעצטע ווארט פון דער מאדערנער פעדאגאגיק, די דאזיגע אטמאספער'ע פלעגט פון איין זייט אין דעם יודישען קינד זיינע פעהיגקייטען און זיין בעוועגליכקייט און פון צווייטען זייט גיט זי איהם געזונדע בעשעפטיגונג אויף פרישע, פרייע לופט, אין ווערק - שטאטען און ארבייטס-צימער'ען.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 19 יוני

10,15 גאטעס-דינסט, 11,40 רעפעראט, 11,58 צייט-סיגנאל פון ווארשא, 12,15 מוזיקאלישער פריהמארגען פון לאדזער „העלענאוו“, אין דער אויספיהרונג פון לאדזער „פילהארמאניע“-ארקעסטער אונטער דיר. פון סעווערין פיעטרושקא. 3,25 קאנצערט פון לעמבערג, 3,40 פראגראם פאר קינדער, 4,10 טראנסמיסיע פון די אונטערגאניזאציאנאלע אויסא-געיעגען אין לעמבערג, 4,20 גראמאפאן-פליטען, 4,45 שמועסען, 5 פאפולערער קאנצערט, 6 אנגענעמע און אונטערעסאנטע ידיעות, 6,15 טאנץ-מוזיק, 7,15 פערשידענעס, 7.35 פאסט-קעסטעל, 7,50 ספארט-קאמוניקאט פון לאדז, 8 פאפולערער קאנצערט פון דער ווארשאווער „פילהארמאניע“, 8,55 ליטעראַרישע פערטעל-שעה, 9,55 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, ספארט-ידיעות פון ווארשא, 10,05 טאנץ מוזיק, 10,40 ספארט-ידיעות פון די פראווינץ, 10,50 טאנץ-מוזיק.

מעלדונגען

בעזארגט אייך מיט פאך-בילדונג.

איידער איהר פאהרט אויף זומער-וואוינונג בעזארגט פאר אייערע קינדער א פלאץ אין פראפעסיאנעלע פאך-קורסען פון דער געזעלשאפט „ארט“.

די קאנצעלאריע איז טעטיג טעגליך פון 9 ביז 1 און פון 3 ביז 7, וואולטשאנסקא 27.

פאראן פאלגענדע פאכען: סוויטערשטיקעריי, הענטשקעס, מעכאנישע זאקען-ארבייט, מעכאנישע וועבעריי, וועשנייען, פרויען-שניידעריי, האנטשטיקעריי און מאשין-העפט, מאניקיר און אנדולאציע גארטען-ארבייט, ראדיא-טעכניק. 2761

אכטונג, ארט-שילער און שילערינס

אלע געוועזענע שילער און שילערינס פון דער פראפעסיאנעלע „ארט“-קורסען ווערען דערמיט געבעטען זיך צו מעלדען אין קאנצעלאריע פון „ארט“ וואולטשאנסקא 27, כדי זיך צו פערשרייבען אלס אנטיילנעמער פון דער אפצייכנונג לטובת די „ארט“-קורסען.

די אפצייכנונג קומט פאר דאנערשטאג דעם 23 יוני. 1603

„SANATO“
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פריליז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאקאוו
כירורגישע אבטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „טשארי“) טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

Starszy Felczer
L. Tajchner
אלטשטאדט 12 טעל. 165-72
בעזיצט א 23-יעהריגע שפיטאל-פראקטיק אין ווארשא און אין לאדז.
נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען א גאנצען טאג.
פאר ארימע אויפנאהם פון 8–10 פריה נור 1 זל.
פאקען-שטעלן מיט פרישע קראוויאנקע און גיט ארויס בעשייניגונגען.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: תקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קיגסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. אז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Palma-Patent
— די —
בעוואוסטע פעלד-בעטן
"Palma-Patent"
וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר
ווי אויך לעזשאקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך
מאטראצען געבעטע שאטקאווע, קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131-85
הורט — דעטייל

PRYWATNE POGOTOWIE LEKARSKIE
TEL. 12-333. ZIELONA № 6.
Szybka pomoc lekarska.–Przewóz chorych.

חדר „תורה ודת“
עם גן-ילדים
פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6
מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.
איינשרייבונגען פון נייע תלמודים אויפ'ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר פון כ"ג אייר (29 מאי) פון 9–1 טעגליך.
עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת“ ווי ס'ווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ'דיגע אויפפיהרונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!
קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיים געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
צוליב'ן קריזיס הנחה-פרייז.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע
גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס
אייזען - ניקעל-
בעטען
מאטראצען
ספרענזשינאווע "Patent"
ווילשמאטשקעס אמעריקאנער
צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL“, Łódź
Piotrkowska 73 (אין הויף)

ר-עטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זגיערזשער 17,
טעלעפאן 116-33
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציטנע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל.
צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצט.יכע אנאליזען.

א לאנגיעהריגער
מיליטער-בעאמטער
שרייבט ערלעדיגט אין אלע מיליטער-זאכען
ספעציאליסט אין שרייבען כון ביטעס פאר
איינציגע שפייזערס
מאן
פעטריקאווער 10

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-מיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

בעקאנטמאכונג.

איך מאך בעקאנט, אז צוליב דעם גרויסען קריזיס, וואס הערשט היינט, ארבייט איך אויס סערזשענע פרוגעלקעס פון די נייעסטע פאסאנען, וואס האבען ביז יעצט געקאסט 8 זל. קאסטען איצט **נור 4.50 זל.** פאר עלטערע פרויען בעקומט מען אויך ביי מיר סערזשענע לאטשען צו שנירען פאר שוואכע פיס. פיל שוואכע פיס האבען זיך שוין אויסגעהיילט. זיי קאסטען נור 4.80 זל. ווי אויך אלע סארטען

לאטשען פאר מענער און דאמען

אויך סאנדאלען צו האלבע פרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך!

געדענקט די אדרעס!

פילסודסקיעגא 21 (ווסכאדניא)

ד. בלאטמאן.

אכטונג! דעם 28. מאי ד.י. האט מען מיר ארויסגעצויגען אויף של. קאשטשושקי ביים אריינגאנג פון דער סינאנאגע א פארטפעל מיט מזומן געלד, א בלאנקא-וועקסעל אויף 700 זל., א פאס, א מיליטער-ביכעל און פערשידענע דאקומענטען, וואס האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. ס'ווערט געבעטען אבצוברענגען צו סאלאמאן זילבער. פיעטריקאווער 50. 3819

א פאבריקס-זאל

מיט א פערנעהם פון 250 מ.

איבערצוגעבען פון זאפארט.

צו ערפאהרען פאלודניאווא 46. 3828

ביליגער ווי איבעראל

אויפ'ן זומער-סעזאן פעלד-בעטלעך פון אייגענער אויספארביטונג. לעזשאקעס, האמאקעס, קינדער-בענקלעך, אייזערנע צולייג-בעטלעך, מאטראצען. ספארט-וועגעלעך צו פאבריקס - פרייזען עמפפעהלט

KRAJOWA CENTRALA ŁOŻEK

66 Piotrkowska 66

בעמ.: כ'בארג אויס בעטלעך אויף זומער-וואוינונגען

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. M. Lerner

choroby dzieci

Zachodnia 64, tel. 113-09

przyjmuje codziennie (z wyjątkiem niedziel) od godz. 2–4

i na **Wiśniowej Górze** (willa Szefnera) od godz. 8–9 rano i od 5–9 wiecz.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

צו פערדינגען א שטוב אדער אבצוגעבען די שטוב אויף א פראצאוניע אויף הודש-געלד. מעקלערס געווינשען. נאוואמיעסקא 21, ארבאך, וואליזען-מאכער. 3820

Masaże odtłuszczające, estetyka twarzy oraz upiększenia wykonuje dyplomowana kosmetyczka w perfumerji Piotrkowska 59. Ceny najniższe. 3711

מיר עמפפעהלען אויף זומער:

בארע-מאנטלען

ערשטקלאסיגע אויספיהרונג

סחורות אויף באר-מאנטלען

בארע-ליילעכער

האנטיכער

אין אלע קאלירען מוסטערן און גרויסען

דיוואניקעס - FROTTE

באר-קאסטיומען

פאר דאמען, הערען און קינדער

אין א גרויסען אויסוואהל

פיזשאמעס

פאר דאמען און הערען

געשמאקפול צוזאמענגעשטעלטע פארבען

זומער-שטאפען

אין פערשידענע סארטען

אין גרויסען אויסוואהל

פלאזשע-היטעלעך

ווייסע און קאלירטע

לעזשאקעס

אין א גרויסען אויסוואהל

אמעריקאנער פאטעלען

צוגעלייגטע

לייווענד אויף מארקיזען

אין פערשידענע פארבען

לייווענד אויף כארניקעס

אין פערשידענע פארבען

לייווענד אויף לעזשאקעס

גרויסער אויסוואהל פון קאלירען

טישטוכער פאר גערטנער

אין פראכטיגע פארבען און מוסטערן

וועש פאר דאמען, הערען און קינדער

אין דער בעסטער אויספיהרונג

צו קאנקורענץ-פרייזען

מיר מאכען אויפמערקזאם דער ג' קונדשאפט, אויף אלע אנדערע ווידזעווער סחורות, הויפטזעכליך מארקע **OK** פון ביז איצט נאך נישט בעקאנטער העכסטער קוואליטעט.

KONSUM

PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.

ROKICINSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

די ערשטע יודישע

ראהמען-פאבריק

פון י. צווייליך, לאדז,

בארוטאוויטשא 11, (אין הויף)

עמפפעהלט צו פאבריקס-פרייזען זעמטליכע איינראהמונגען אין

לייסטען סטיל אוואהל **ראהמען**

ווי אויך גארדין-ק סטען אין א גרויסען אויסוואהל.

וואנעס

— ווי אויך —

קינדער-וואנעס

בעקומט איהר נור אין דער בלעכעריי-ווערקשטעל

„ZGODA"

לאדז, **צעגעלניאנא 2,** טעל. 134-51 (עק פעטריק.)

בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער-וואוינונגען.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 8–11 פריה, 12.30–1.30 מיטאג און פון 5–9 אווענד, זונטאג פון 10–1.

פאר אונבעמיטעלטע – לעסשניצע - פרייזען.

א קליינע וואוינונג אפצוגעבען

א וואוינונג פון 1 צימער און קיך מיט גאז און עלעקטרי, וואסער אין זלעוו, וואסער - קראזעט און קעלער-רוים, פארטער פון באלד אפצוגעבען. קלינגען 111-23 פון 10 ביז 12 און פון 5–7.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר **מעבעל**

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווילצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!

מצבות פון 30 זל. אן

ביז צו די טייערסטע גראניט-דענקמאלען

פיהר איך אויס ביליג און סאליד. אויף וואונש בעזוך איך די ג' קונדשאפט אויך אויף דער פראווינץ. קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג פירמע „GRANIT,,

לאדז, פאמארסקא 39. 8138

פאר גראפישע אנשטאלטען דרוקערייען און פערלאגען עמפפעהלט

די איינציגע אידישע ציינקאגראפיע אין לאדז

104 טעל.: 241-24

ווערקשטעל פון **שירמס** און **שפאציר-שטעקענס**

ס. פייגענבוים,

לאדז, בארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גענענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכוירשאווער בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט הייל-גארסעטען און שפעראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען און די שיך קינסטליכע געמענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונגעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק פאר דעם הייל-ארטאפעדישען גארסעט, וואס עס האט פערלענגט מיין 16-יעהריגער טאכטער דער ה' ד"ר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 מיין טאכטער איז געווען קראנק אויף פערקרימונג פון קרייץ-ביין.

פישעל ווילרמאן.

אנאנסען-פרייז [illegible]

[illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat". spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Braunstowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 55.